

2024

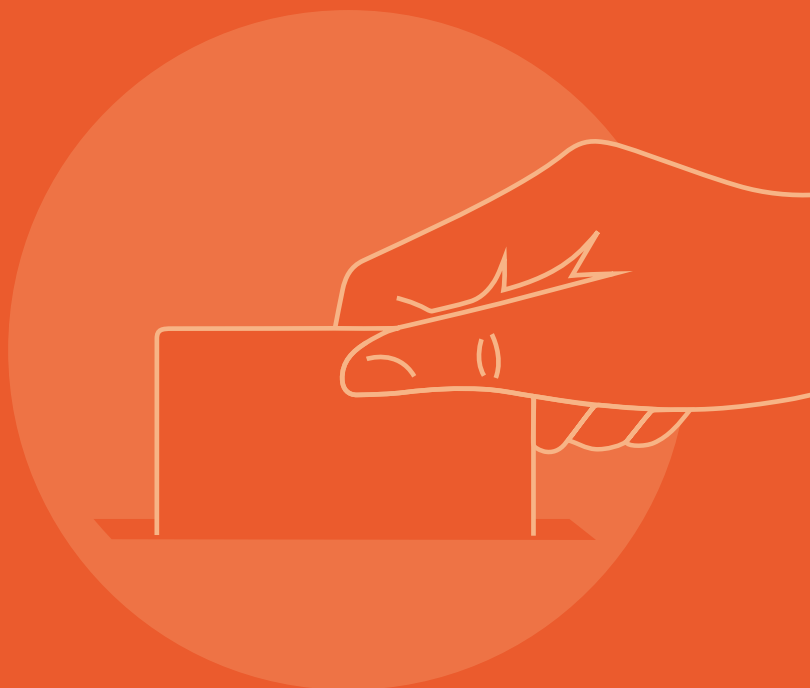
PRESIDENTINVAALI JA
EUROPARLAMENTTIVAALIT

4

VAALI- OHJEET

Ennakkoäänestys kotimaan
yleisessä ennako-
äänestyspaikassa

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VAALIOHJEET VUONNA 2024 TOIMITETTAVIA VAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 28.1.2024 toimitettavaa presidentinvaalia sekä 9.6.2024 toimitettavia europarlamenttivaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.12.2023 – 30.6.2024.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakoäänestys kotimaan yleisessä ennakoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Vaalipiirilautakunnan tehtävät

Helsingissä 20. päivänä lokakuuta 2023

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: Grano Oy, 2023
Tryckning: Grano Oy, 2023

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA	5
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	8
2.1 Yleistä	8
2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu	8
3. ENNAKKOÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJAT	10
3.1 Vaalitoimitsijoiden määrääminen	10
3.2 Kuka voidaan määrätä vaalitoimitsijaksi?	10
3.3 Vaalitoimitsijoiden lukumäärä	10
3.4 Vaalitoimitsijan estetilanteet	11
3.5 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus	11
3.6 Vaalitoimitsijan tehtävät pääpiirteittäin	11
4. ENNAKKOÄÄNESTYS	13
4.1 Ennakkoäänestyksen aika	13
4.2 Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen	14
4.3 Järjestelyt ennakkoäänestyspaikassa	15
4.4 Ennakkoäänestyksen toimittaminen	24
4.5 Äänestäjän avustaminen	45
4.6 Järjestyksen ylläpito	46
4.7 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	48
4.8 Vaalimateriaalin säilyttäminen ja palauttaminen	50
5. MUITA OHJEITA	52
5.1 Oikeusministeriön vaalisivut	52
5.2 Digi- ja väestötietoviraston äänioikeusrekisteriä koskeva päivystys	52
5.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille	52
5.4 Yhteystietoja	53

Liitteet:

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa ja Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa	54
LIITE 2: Lähetekirjelomake (kuittausmerkintä)	69
Lähetekirjelomake (ilman kuittausmerkintää)	70
LIITE 3: Ilmoituskortti	71
LIITE 4: Vaalikuori	73
LIITE 5: Lähetekuori	74
LIITE 6: Äänestäjistä pidettävä luettelo	75
LIITE 7: Lähetekuorten kuittauslista	77
LIITE 8: Ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	78
LIITE 9: Invalidiliiton tarkastuslista esteettömyydestä	79

Lukijalle

Tervetuloa tärkeään tehtävääsi vaaleissa! Tehtäväsi on vastuullinen, mutta vaalilaista, tästä ohjeesta sekä koulutuksesta saat kaiken tarvitsemasi tiedon.

Aloita tutustumalla vaalilakiin, esimerkiksi tulostamalla se itsellesi osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>. Tutustu siihen huolellisesti ja pidä se saatavilla, kun hoidat tehtäviäsi.

Ennakoäänestyksen kulku kuvataan yksityiskohtaisesti vaalilain luvussa 5 (46-66 §:t) ja vaalipäivän äänestyksen kulku luvussa 6 (67-83 §:t). Jos työskentelet ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisen parissa, vaalilain 63 §:n lisäksi kirjeäänestyksen säännökset luvussa 5a tulevat sovellettaviksi. Kiinnitä huomiota vaalilain 184-186 §:iin, koska nämä säännökset koskevat velvollisuuksiasi vaalitehtävissä. Vaalikohtaisia säännöksiä presidentinvaalista on vaalilain luvussa 10 ja europarlamenttivaaleista luvussa 12.

Kun olet opiskellut vaalilaista tehtävääsi koskevat säännökset, lue tämä ohje, joka perehdyttää sinut tarkemmin tehtäviisi.

Vaaliviranomaisten toimintaan sovelletaan lisäksi kuntalakia (410/2015) ja hallintolakia (434/2003). Hyvän hallinnon periaatteet koskevat myös vaaliviranomaisia. Se tarkoittaa esimerkiksi, että sinun on vaaliviranomaistehtävissä toimittava yhdenvertaisesti sekä palveltava äänestäjiä asianmukaisesti ja ystävällisesti. Kuntalain tulkinnasta parhaiten saa neuvoja Kuntaliiton juristeilta.

Oikeusministeriö on julkaissut vaaliviranomaisten tietopankin Vaalipoolin, joka löytyy osoitteesta www.vaalit.fi/vaalipooli. Vaalipooli toimii materiaalipankkina, josta vaaliviranomaiset löytävät tietoa vaalien järjestämisen eri osa-alueista vastaavista viranomaisista, vaaleihin liittyvää ohjeistusta koottuna sekä toimintamalliehdotuksia erilaisiin vaalivarautumisen tilanteisiin.

Ennen tämän ohjeen julkaisua oikeusministeriö on lähettänyt kunnille kuntakirjeen (2.6.2023), joka löytyy myös vaalit.fi-sivustolta. Kirjeessä on ohjeistusta muun muassa äänestyspaikkojen valinnasta ja varustamisesta sekä vaaliviranomaisten esteellisyydestä ja kelpoisuudesta.

Pidä vaalilaki ja tämä ohjekirja aina mukanas, kun hoidat tehtäviäsi, niin sinulla on useimpiin kysymyksiin vastaus valmiina käden ulottuvilla.

Koska vuonna 2024 toimitetaan kahdet vaalit, presidentinvaali ja europarlamenttivaalit, nämä vaaliohjeet ovat yhteiset molemmille vaaleille. Säästä siis tämä ohje presidentinvaalin jälkeen myös europarlamenttivaaleja varten.

1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA

Vuoden 2024 presidentinvaali

Tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali) toimitetaan sunnuntaina 28 päivänä tammikuuta 2024. Ennakköäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17.–23.1.2024 ja ulkomailla 17.–20.1.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakköäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 10.1.2024.

Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali (toinen kierros) toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024. Toisen vaalin ennakköäänestys toimitetaan kotimaassa 31.1.–6.2.2024 sekä ulkomailla Suomen edustustoissa ja suomalaisissa laivoissa 31.1.–3.2.2024.

Vuoden 2024 europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 9 päivänä kesäkuuta 2024. Ennakköäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 29.5.–4.6.2024 ja ulkomailla 29.–1.6.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakköäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 22.5.2024.

Vaalilainsäädäntö

Presidentinvaalin toimittamisesta säädetään perustuslain 54 ja 55 §:ssä sekä vaalilaissa (714/1998; <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>).

Europarlamenttivaalien toimittamisesta säädetään EU:n vaalisäädöksessä (säädös edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla, 76/787/EHTY, ETY, Euratom) ja vaalilaissa.

Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua vaaleja koskevaan lainsäädäntöön. Vaaliohjeet vain täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 14 §:n 1 momentissa. Presidentinvaalissa äänioikeutettu on jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään ensimmäisen vaalin vaalipäivänä täyttää 18 vuotta. Äänioikeutettuja vuoden 2024 presidentinvaalissa ovat siten 28.1.2006 ja sitä aikaisemmin syntyneet Suomen kansalaiset. Äänioikeutetut ovat samat ensimmäisessä ja toisessa vaalissa.

Europarlamenttivaalien äänioikeudesta säädetään perustuslain 14 §:n 2 momentissa. Äänioikeutettuja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa ovat 9.6.2006 ja sitä aikaisemmin syntyneet Suomen kansalaiset sekä Suomen äänioikeusrekisteriin ilmoittautuneet muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset sen mukaan kuin vaalilaissa säädetään.

Vaalikelpoisuudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 54 §:n 1 momentissa ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa vaalilain 164 §:ssä

Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto perustaa presidentinvaalin ja europarlamenttivaalin äänioikeusrekisterit, joihin otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja näissä vaaleissa.

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja europarlamenttivaalien osalta myös 19 §:n 2 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat presidentinvaalin osalta väestötietojärjestelmässä perjantaina 8.12.2023 kello 24 ja europarlamenttivaalin osalta perjantaina 19.4.2024 kello 24. Presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa ja mahdollisessa toisessa vaalissa käytetään samaa äänioikeusrekisteriä.

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi-viestit, äänioikeusilmoitus lähetetään sähköisesti. Presidentinvaalin osalta jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle laaditaan kaksi ilmoituskorttia, jotka lähetetään samassa lähetyksessä viimeistään torstaina 4.1.2024. Toinen ilmoituskortti on presidentinvaalin ensimmäistä vaalia varten ja toinen mahdollista toista vaalia varten. Europarlamenttivaalien osalta ilmoituskortti lähetetään viimeistään torstaina 16.5.2024.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman vaalipiirin alueella olevista yleisistä ennakköänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat julkaistaan osoitteessa www.vaalit.fi; tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaäänestyksessä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa. Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2024 presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset. Keskusvaalilautakuntaa lukuun ottamatta vaaliviranomaiset asetetaan erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaäänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003) 27–30 §:n esteellisyyssääntelyä.

2.2.1 Kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla ehdokas.¹

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso², lapsi, sisarus eikä vanhempi.

---

1 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

2 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaanestyksessä ei saa olla

- ehdokas
- eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

2.2.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäsenen eikä varajäsenen³,
- vaalitoimikunnan jäsenen eikä varajäsenen,
- yleisen ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaanestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.2.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan, jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

---

3 Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

3. ENNAKKOÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJAT

3.1 Vaalitoimitsijoiden määrääminen

Äänestyksen toimittamisesta kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa huolehtivat vaalitoimitsijat.

Keskusvaalilautakunta määrää kirjallisesti vaalitoimitsijat yleisiin ennakköäänestyspaikkoihin.

3.2 Kuka voidaan määrätä vaalitoimitsijaksi?

Vaalitoimitsijalle ei ole vaalilaissa säädetty erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Vaalitoimitsijaksi voidaan siten määrätä tehtävään kykenevä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei kuitenkaan saa olla vaalitoimitsijana eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijoilla tulee olla riittävä kielitaito sen mukaisesti kuin kielilaissa (423/2003) ja saamelaisten kotiseutualueella myös Saamen kielilaissa (1086/2003) on kielellisistä oikeuksista säädetty.

Kaksikielisen kunnan ennakköäänestyspaikassa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Tällaisessa kunnassa keskusvaalilautakunnan on huolehdittava, että ennakköäänestyspaikassa on aina paikalla vähintään yksi suomea ja yksi ruotsia puhuva vaalitoimitsija ja että muut ennakköäänestyspaikan vaalitoimitsijat heidät tietävät. Mikäli ennakköäänestyspaikan kaikki vaalitoimitsijat eivät osaa ruotsia tai suomea, on hyvä laatia äänestäjien opastamiseksi kyltti tai vastaava opaste (esimerkiksi ”Jag talar också svenska” tai ”Minä puhun myös suomea”) niin, että äänioikeutettu voi tarvittaessa valita tällä perusteella vaalitoimitsijan, jonka kanssa asioi.

Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien keskusvaalilautakuntien on vastaavasti huolehdittava, että yleisessä ennakköäänestyspaikassa asioiva voi käyttää valintansa mukaan joko suomen tai saamen kieltä.

3.3 Vaalitoimitsijoiden lukumäärä

Jokaisessa yleisessä ennakköäänestyspaikassa tulee vähintään kahden vaalitoimitsijan olla samanaikaisesti paikalla koko se aika, jolloin ennakköäänestyspaikka

on äänestystä varten avoinna. Vaalitoimitsijalle kuuluvien tehtävien suorittamista ei saa uskoa muulle henkilölle. Samaan ennakoäänestyspaikkaan on mahdollista ja jopa suositeltavaa määrätä useampiakin kuin kaksi vaalitoimitsijaa. Vaalitoimitsijoita tulee määrätä riittävästi myös sairaustapauksia ja vastavia silmällä pitäen. Ennakoäänestyspaikkaan voidaan esimerkiksi nimetä kahdeksan vaalitoimitsijaa, joista neljä määrätään varsinaisiksi vaalitoimitsijoiksi ja loput neljä varalle.

3.4 Vaalitoimitsijan estetilanteet

Mikäli vaalitoimitsija on estynyt toimittamasta tehtäviään, esimerkiksi sairauden takia, hänen on välittömästi ilmoitettava siitä ennakoäänestyspaikan toiselle vaalitoimitsijalle ja keskusvaalilautakunnan sihteerille. Keskusvaalilautakunnan sihteeri määrää viivytyksettä ennakoäänestyspaikkaan jonkun varalla olevan vaalitoimitsijan.

3.5 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee siten paitsi kokouksia myös vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa.

3.6 Vaalitoimitsijan tehtävät pääpiirteittäin

Vaalitoimitsija huolehtii ennakoäänestyspaikassa seuraavista tehtävistä:

- 1) järjestee ennakoäänestyspaikan äänestystä varten,
- 2) huolehtii siitä, että ennakoäänestyspaikassa on riittävästi ennakoäänestysasiakirjoja ja -tarvikkeita sekä äänestyskoppeja ja vaaliurnia (jos niitä käytetään) ja että asiakirjoja ja tarvikkeita säilytetään huolellisesti koko ennakoäänestyksen ajan,
- 3) huolehtii siitä, että ennakoäänestyspaikassa on riittävästi kuulutuksia ja tiedotteita, joista äänestäjät voivat saada tietoa äänestyksen tarkemmista järjestelyistä,
- 4) huolehtii ennakoäänestyksen kulusta,

- 5) valvoo järjestystä ennakkoonestyspaikalla,
- 6) toimii pyydettyä vaaliavustajana,
- 7) huolehtii kunkin ennakkoonestyspäivän jälkeen siitä, että lähetekuoret viipymättä toimitetaan asianomaiselle keskusvaalilautakunnalle sekä
- 8) huolehtii siitä, että ennakkoonestyksen jälkeen käyttämättömät vaaliasiakirjat, äänestäjistä mahdollisesti pidettävät luettelot, vaalileimasimet sekä äänestyskopit ja mahdolliset vaaliurnat palautetaan keskusvaalilautakunnalle.
- 9) Siitä, miten ja millä työnjaolla nämä tehtävät kussakin ennakkoonestyspaikassa hoidetaan, sopivat vaalitoimitsijat keskenään.

4. ENNAKKOÄÄNESTYS

4.1 Ennakkoäänestyksen aika

4.1.1 Ennakkoäänestyksen päivittäiset ajat

Kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on avoinna äänestämistä varten niinä ennakkoäänestysajanjaksoon kuuluvina päivinä, jotka kunnanhallitus on määrännyt.

Kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka voidaan avata äänestystä varten aikaisintaan arkipäivinä kello 8 sekä lauantaina ja sunnuntaina kello 9. Vastaavasti ennakkoäänestyspaikka täytyy sulkea arkisin viimeistään kello 20 sekä lauantaina ja sunnuntaina kello 18. Kunnanhallitus on määrännyt kullekin kotimaan yleiselle ennakkoäänestyspaikalle päivittäisen aukioloajan sanottuja rajoja noudattaen.

Ennakkoäänestyspaikan aukiolopäivät ja aukioloajat ilmoittaa vaalitoimitsijoille kunnan keskusvaalilautakunta.

4.1.2 Päivittäisen ennakkoäänestystoimituksen lopettaminen

Äänestäjällä, joka ennakkoäänestykselle määrättyä aikana on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole ehtinyt äänestää tuona aikana, on oikeus äänestää sanotun ajan päätyttyäkin. Toimitusta ei siis saa keskeyttää tai lopettaa ennen kuin jokainen, joka äänestämistä varten on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan ennen sen sulkemista, on saanut tilaisuuden käyttää äänioikeuttaan. Jos ennakkoäänestyspaikkaan on jonoa paikan sulkemisaikaan, vaalitoimitsijoiden tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä ohjaamaan jono paikan sisälle ja sen jälkeen sulkea sisäänkäynti.

4.2 Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen

4.2.1 Oikeusministeriö tiedottaa

Yleistä ennakkoäänestyspaikoista tiedotetaan äänioikeutetuille lähetettävän äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) liitteessä. Lisäksi oikeusministeriö julkaisee kaikkien yleisten ennakkoäänestyspaikkojen osoitteet ja äänestysajat niissä vaalisivuillaan www.vaalit.fi.

4.2.2 Kunnan keskusvaalilautakunta tiedottaa

Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava tiedoksi kunnan alueella olevat yleiset ennakkoäänestyspaikat sekä äänestysajat niissä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Virallisten kuulutusten lisäksi ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen tulisi tiedottaa myös muilla tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

4.2.3 Vaalitoimitsija tiedottaa

Vaalitoimitsijan asiana on huolehtia siitä, että ennakkoäänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan äänestäjille ennakkoäänestyspaikassa näkyvälle paikalle asetettavilla julisteilla, kuulutuksilla tai tiedotteilla ja tarvittaessa muullakin sopivalla tavalla. Tiedottamisessa voi käyttää oikeusministeriön tähän tarkoitukseen teettämiä A3-kokoisia ennakkoäänestyksen tiedotejulisteita.

Ennakkoäänestyspaikan ulko-oveen tai muuhun sopivaan paikkaan kiinnitetään tiedote viimeistään seitsemän päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Tiedote pidetään esillä koko ennakkoäänestyksen ajan. Tiedotteet voidaan myös kiinnittää ennakkoäänestyspaikan seinälle tai siellä mahdollisesti olevalle ilmoitustaululle taikka sijoittaa ennakkoäänestyspaikan ulkopuolelle. Silloin, kun ennakkoäänestyspaikka on keskellä jotain muuta toimintaa (esimerkiksi kauppakeskuksessa), vaalitoimitsijan on erityisesti huolehdittava siitä, että tiedotteita ennakkoäänestyspaikan sijainnista sijoitetaan mahdollisimman moniin sisääntulopaikkoihin ja infopisteisiin.

Opastus ennakkoäänestyspaikkaan tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitaluin ja viitoituksin. Myös sisälle ennakkoäänestyspaikkaan on järjestettävä tarpeellinen opastus. Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa ilmoitukset, kuulutukset julkipanot sekä

muut yleisölle annettavat tiedotteet sekä opasteet on laadittava myös saamen kielellä.

4.3 Järjestelyt ennakoäänestyspaikassa

4.3.1 Vaalimateriaali ja kalusteet

Vaalimateriaalin ja tarvittavien kalusteiden toimittamisesta ennakoäänestyspaikkaan huolehtii keskusvaalilautakunta.

Vaalitoimitsijoiden on hyvissä ajoin ennen ennakoäänestyksen alkua tarkistettava, että ennakoäänestyspaikalla on seuraava vaalimateriaali ja kalusteet. Mikäli jotain puuttuu, heidän on viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

4.3.2 Mitä ennakoäänestyspaikalla tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin);
Presidentinvaalin osalta äänestysliput ovat ensimmäisessä vaalissa valkoisia ja toisessa vaalissa ruskeita. **Vaalitoimitsijan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että presidentinvaalin ensimmäisessä ja toisessa vaalissa käytetään oikeita, asianomaiseen vaaliin tarkoitettuja äänestyslippuja.** Europarlamenttivaalien äänestysliput ovat valkoisia.
- 2) Lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5; **liite 2**). Lähetekirjeenä voidaan käyttää myös äänestäjällä olevaa äänioikeusilmoitusta (ilmoituskortti; vaalilomake nro 3; **liite 3**) silloin, jos äänestyksestä ei tehdä merkintää vaalitietojärjestelmään;
- 3) Vaalikuoria (vaalilomake nro 4; **liite 4**), joiden alaosassa on pieni ikkuna;
- 4) Lähetekuoria (vaalilomake nro 6; **liite 5**), jotka ovat etupuolen väritään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pikakirje Exprès -merkki (vaalilomake nro 6, Ahvenanmaan maakunnassa vaalilomake nro 6a);
- 5) äänestäjistä pidettävät luettelot (luettelo ennakolta äänestäneistä; vaalilomake nro 7; **liite 6**);

- 6) Presidentinvaalissa Helsingin vaalipiirilautakunnan painattama ehdokasluettelo ja europarlamenttivaaleissa Helsingin vaalipiirilautakunnan painattama europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmä.
- 7) Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 8**);
- 8) Lähetekuorten kuittauslista -lomakkeita (**liite 7**);
- 9) Niissä ennakkoäänestyspaikoissa, joissa ei käytetä äänioikeustietojärjestelmää: osoitteesta <https://www.vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat> tulostettu luettelo kaikkien keskusvaalilautakuntien postiosoitteista;
- 10) Luettelo postien viimeisistä pikakirjeiden jättöajoista;
- 11) Kuulutuksia ja vastaavia tiedotteita sekä opasteita äänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedottamista varten. Näitä ovat esimerkiksi:
  - oikeusministeriön laatimat ennakkoäänestyksen tiedotejulisteet (koko A3), joihin vaalitoimitsija merkitsee paikan nimen ja aukioloajat,
  - vaalitoimitsijan itsensä laatimat opasteet ja ilmoitukset,
  - Allergia-, iho- ja astmaliiton jakama juliste äänestyspaikan eläimettömyydestä.

Tarvikkeet:

- 12) Vaalileimasimia, joilla äänestysliput leimataan. Vaalileimasimia on hyvä olla myös varalla. Vaalileima on väritään sinipunainen ja seuraavanlainen:

- 13) Tunnisteet vaalitoimitsijoille. Kotimaan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijoilla tulee olla rinnassaan laatat tai vastaavat, joissa on merkintä VAALITOIMITSIJA tai VAALITOIMITSIJA - VALFÖRRÄTTARE. Tunnisteessa voi olla myös henkilön nimi. Ennakkoäänestyspaikassa tulee olla myös vaalitoimitsijoiden paikkaa osoittavia kilpiä tai vastaavia ilmoituksia sekä opasteita.

- 14) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin.
- 15) Kyniä vaalitoimitsijoiden omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, liimapuikkoja, kostutussieni, suurennuslasi jne.);

Kalusteet:

- 16) Äänestyskopit. Vaalisalaisuuden turvaamiseksi äänestäjän on voitava täyttää äänestyslippunsa rauhassa ja muiden katseilta suojassa. Tässä tarkoituksessa ennakoäänestyspaikassa on oltava yksi tai useampi äänestyskoppi. Äänestyskopissa on oltava hyvä valaistus ja sen sisäseinälle tulisi voida sijoittaa presidentinvaalin ehdokasluettelo / europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmä sekä kopin kirjoituslustralle oikeusministeriön äänestysohje ja tarpeelliset apuvälineet, kuten esimerkiksi suurennuslasi. Äänestyskopit on sijoitettava niin, että turvataan äänestäjien vaalisalaisuuden säilyminen. Äänestyskopit on asetettava niin etäälle toisistaan, että kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua vaalisalaisuus säilyttäen ja häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä. Äänestyskoppeja ei pidä sijoitella siten, että niihin joudutaan kulkemaan muiden koppien takaa. Vaalitoimitsijan on varmistauduttava, että mahdolliset valvontakamerat eivät ole suunnattuna äänestyskoppeihin;
- 17) Pyörätuolia käytäviä varten äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen pöydälle asetettava kirjoituslusta, joka on varustettu sellaisin suojuksin, että äänestäjä voi tehdä äänestysmerkinnän vaalisalaisuuden säilyttäen;
- 18) Kannellinen suljettava laatikko tai vaaliurna, johon valmiit lähetekuoret laitetaan. Vaaliurnan käyttö myös yleisessä ennakoäänestyspaikassa on suositeltavaa⁴. Urna luonnollisesti avataan viimeistään silloin kun kuoria aletaan toimittaa ennakoäänestyspaikasta keskusvaalilautakunnille. Urnan käyttäminen saattaa kuitenkin lisätä äänestäjien luottamusta

---

4 ETYJ/ODIHR suositteli Suomen vuoden 2011 eduskuntavaaleja koskevassa arviointiraportissaan (21.7.2011) muun ohella, että lähetekuorten käsittelyn turvallisuuteen tulisi kiinnittää huomiota erityisesti niin, että myös ennakoäänestyspaikoilla käytettäisiin suljettuja vaaliurnia (sealed ballot boxes).

ennakkoäänestystä kohtaan, vaikkakin äänestäjille on syytä painottaa, että ennakkoäänestyksessä suljettu vaalikuori toimii vaaliurnana. Lähetekuoren voi pudottaa urnaan joko vaalitoimitsija tai äänestäjä. Siitä, käytetäänkö vaaliurnaa ennakkoäänestyspaikassa, sopivat keskusvaalilautakunta ja vaalitoimitsijat yhdessä. Jos urnaa ei käytetä, tulisi valmiit lähetekuoret laittaa muuhun vastaavaan, päältä suljettavaan laatikkoon;

19) Pöydät, palvelutiski tai vastaava ja tuolit;

Vaaliohjeet:

20) Oikeusministeriön vaaliohje nro 4 (Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa; tämä ohje) ja

21) VAT-ohje nro 4c, jos ennakkoäänestyspaikassa käytetään äänioikeustietojärjestelmää (äänioikeusrekisteriä).

Vaalitoimitsijoiden on tullut tutustua ohjeisiin jo ennen ennakkoäänestysajanjakson alkua, mutta ne on syytä pitää käsillä myös ennakkoäänestyspäivinä.

IT-laitteet ja -tarvikkeet:

Jos ennakkoäänestyspaikassa käytetään äänioikeustietojärjestelmää (äänioikeusrekisteriä), tarvitaan lisäksi ne laitteet ja tarvikkeet, jotka mainitaan VAT-ohjeessa nro 4c (Äänioikeustietojärjestelmän käyttöohjeet kotimaan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijalle).

4.3.3 Presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelusta

Helsingin vaalipiirilautakunta aloittaa presidentinvaalin ensimmäisen vaalin ehdokasluettelon jakelun perjantaina 22.12.2023 Se ehtii perille hyvissä ajoin ennen ensimmäistä ennakkoäänestyspäivää (17.1.2024). Ehdokasluettelo julkaistaan myös oikeusministeriön vaalit.fi-verkkosivuilla.

Sen sijaan mahdollisen toisen vaalin ehdokasluettelon jakeluaikataulu on erittäin tiukka, sillä toisen vaalin ennakkoäänestys aloitetaan jo kolmantena päivänä ensimmäisen vaalin vaalipäivästä. Niinpä vaalilaissa säädetään, että jos toisen vaalin ehdokasluetteloa ei voida toimittaa ennakkoäänestyspaikkaan ennen toisen vaalin ennakkoäänestyksen alkamista, vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että ehdokasluettelon tiedot ovat ennakkoäänestyksen alkaessa esillä ennakkoäänestyspaikassa oikeusministeriön määräämällä tavalla.

Tätä varten oikeusministeriö toimittaa keskusvaalilautakunnille tiistaina 30.1.2024. sähköpostin liitetiedostona Helsingin vaalipiirilautakunnan laatiman toisen vaalin väliaikaisen ehdokasluettelon. Väliaikainen ehdokasluettelo julkaistaan samana päivänä myös ministeriön vaalit.fi-verkkosivuilla. Keskusvaalilautakunnan on vielä saman päivän aikana huolehdittava väliaikaisen ehdokasluettelon tulostamisesta (joko sähköpostista tai vaalisivuilta) ja sen toimittamisesta ennakoäänestyspaikkoihin. Helsingin vaalipiirilautakunta aloittaa toisen vaalin painetun ehdokasluettelon jakelun tiistaina, jolloin luettelo saapuu ennakoäänestyspaikkoihin viimeistään torstaina 1.2.2024. Vaalitoimitsija vastaa siitä, että kun toisen vaalin ennakoäänestys aloitetaan, äänestyskopeissa ja muuallakin ennakoäänestyspaikassa on joko väliaikainen ehdokasluettelo (koko A4; valkoinen paperi) tai varsinainen ehdokasluettelo (koko A3; ruskea paperi). Kun varsinainen ehdokasluettelo saapuu, väliaikainen ehdokasluettelo voidaan hävittää

4.3.4 Vaalimateriaalin säilyttäminen

Jakaessaan vaaliasiakirjoja ja vaalileimasimia vaalitoimitsijoille keskusvaalilautakunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että jakelu tapahtuu luotettavalla tavalla ja että kenellekään ei synny mahdollisuutta väärinkäyttöihin.

Saatuaan materiaalin vaalitoimitsijan on tarkistettava asiakirjojen lähetyslistasta tai vastaavasta, että lähetyksessä on listan mukainen määrä kaikkia asiakirjoja sekä pistokokein myös se, että asiakirjat, erityisesti äänestysliput, ovat painoasultaan virheettömiä. Vaalitoimitsijan on myös tarkistettava, että vaalileimasimet ovat oikeanlaisia ja toimintakuntoisia. Vaalitoimitsija itse vastaa viime kädessä siitä, että hänellä on käytössään tarvittava vaalimateriaali.

Vaalitoimitsijan on säilytettävä kaikkia hallussaan olevia vaaliasiakirjoja ja leimasimia erittäin huolellisesti. Ennakoäänestyspaikan ollessa suljettuna, ennakoäänestysasiakirjat ja vaalileimasimet säilytetään ennakoäänestyspaikan kassaholvissa, kassakaapissa tai muussa lukitussa paikassa.

4.3.5 Voiko edellisten vaalien käyttämättömiä asiakirjoja käyttää?

Vuoden 2024 vaaleissa saa lähtökohtaisesti käyttää ainoastaan näitä vaaleja varten lähetettyjä asiakirjoja. Niiden lisäksi voidaan kuitenkin käyttää

- 1) vuosien 1999–2022 vaaleja varten jaettuina
  - lähetekirjelomakkeita,
  - luettelo ennakoäänestäneistä -lomakkeita ja
  - lähete kuorten kuittauslista -lomakkeita; ja
- 2) vuoden 2017–2022 vaaleja varten toimitettuja lähete kuoria, joihin on painettu Pikakirje Exprés-merkki.

Muita edellisten vaalien käyttämättömiä asiakirjoja ei saa käyttää, vaan, jos niitä on erehdyksessä vaalitoimitsijoille toimitettu, ne on viipymättä hävitettävä.

4.3.6 Vaaliasiakirjojen lisätilaukset

Missään vaiheessa ennakkoäänestystä ei saa syntyä tilannetta, että vaaliasiakirjat loppuvat kesken. Vaalitoimitsijan tulee viipymättä ennen asiakirjojen loppumista ilmoittaa vaaliasiakirjojen lisätarpeesta keskusvaalilautakunnalle.

4.3.7 Vaaliasiakirjojen kopiointi

Seuraavia asiakirjoja ei välttämättä tarvitse tilata lisää, vaan niitä voidaan tarvittaessa myös kopioida:

- lähetekirjelomake,
- luettelo ennakolta äänestäneistä,
- lähetekuorten kuittauslista -lomake.

Kopioiden tulee kuitenkin olla hyvälaatuisia. **Muita vaaliasiakirjoja ei saa kopioida**, vaan niitä on hankittava lisää.

4.3.8 Äänestämislle varattava tila ja opasteet

Äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalialaisuus säilyy.

Ennakkoäänestystila saattaa olla sijoitettuna sellaiseen paikkaan, esimerkiksi kunnantalolle, kirjastoon tai liikekeskukseen, jossa on myös paikan varsinaista toimintaa. Ennakkoäänestystä tällaisessa tilassa järjestettäessä tulee ehdottomasti huolehtia siitä, että jos tätä varsinaista toimintaa harjoitetaan samassa tilassa samanaikaisesti äänestystoimituksen kanssa, se ei mitenkään saa häiritä äänestystä. Erityisesti vaalitoimitsijan on otettava huomioon, ettei vaalimateriaalia säilytetä huolimattomasti.

Äänestykselle varattu tila on sijoitettava joko paikan asiakastilaan tai sellaiseen tilaan, joka ei ole muussa käytössä äänestämisen aikana. Äänestäjän on hankaluuksitta päästävä tähän tilaan. Äänestyspaikalle on oltava opastus. Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa ilmoitukset, kuulutukset julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet sekä opasteet on laadittava myös saamen kielellä.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin. Itse ennakkoäänestyspaikkaan voidaan lisäksi

sijoittaa opasteita äänestäjien kulun helpottamiseksi, esimerkiksi "Henkilöllisyyden tarkastaminen", "Äänestyskopit", "Äänestyksen vastaanotto" ja niin edelleen.

Ennakoäänestyspaikalla on oltava riittävän hyvä valaistus. Äänestyskoppi ja lähetekirjeen täyttämistä varten varattava paikka tulee sijoittaa vaalitoimitsijoiden työpisteen lähelle.

4.3.9 Äänestystilan järjestys

Äänestystilaan tulee sijoittaa tarpeellinen määrä äänestäjän henkilöllisyyden tarkastus- ja äänestyslipun antopisteitä, äänestyskoppeja sekä äänestyksen vastaanottopisteitä.

Tilan tulee olla siten mitoitettu ja järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän. Mikäli jonoja kuitenkin syntyy, on tärkeää, että jonotus järjestetään turvallisesti riittävät etäisyydet säilyttäen ja siten, että se ei häiritse äänestystä eikä aiheuta äänestäjille kohtuutonta haittaa. Jonot voidaan ohjata myös ennakoäänestyspaikan ulkopuolelle. Lisäksi ruuhkaisessa ennakoäänestyspaikassa tulee olla vaalitoimitsijoita myös jonon hallintatehtävissä. Eryteisesti jonottamisen asianmukainen järjestäminen on tärkeää siinä vaiheessa, kun äänestäjä on käynyt äänestyskopissa ja jonottaa vuoroaan äänestystä vastaanottavalle vaalitoimitsijalle. Vaalitoimitsijan on tällöin valvottava, että jonotavien vaalisalaisuus ja riittävä etäisyys säilyvät. Varmin keino ehkäistä jonojen ja ruuhkien muodostumista on se, että ennakoäänestyspaikassa on riittävästi vaalitoimitsijoita, erityisesti äänestysten vastaanottotehtävissä.

Äänestyskoppiin on sijoitettava kyseisen vaalin ehdokasluettelo/ehdokaslistojen yhdistelmä, sekä kynä, oikeusministeriön ohje äänestysmerkinnän tekemisestä ja tarvittaessa esimerkiksi suurennuslasi.

Lähetekirjeen täyttäminen ei ole salaista. Äänestäjä ei saa täyttää lähetekirjettä äänestyskopissa, vaan paras menettely on, että lähetekirje täytetään asiakaspalvelupaikalla. Tarvittaessa lähetekirjeen täyttämiseen voidaan varata erillinen pöytä tai muu taso.

4.3.10 Esteettömyydestä huolehtiminen

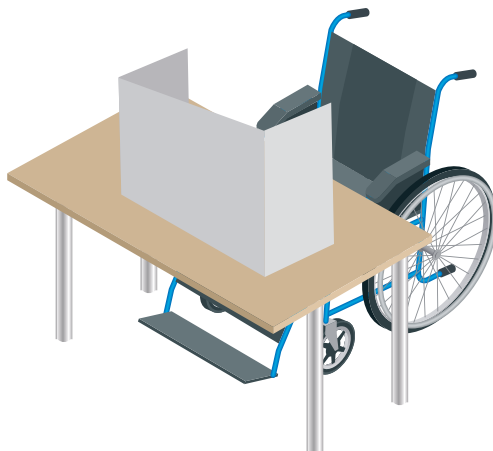
Yleistä ennakoäänestyspaikkaa valittaessa on kiinnitettävä huomiota liikuntaesteisten ja erilaisia teknisiä apuvälineitä käyttävien henkilöiden pääsyyn äänestyspaikalle. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on esimerkiksi varustettava sellaisella luiskalla⁵, että rollaattoria tai esimerkiksi

---

5 Ks. tarkemmin ympäristöministeriön asetus esteettömästä rakennuksesta 241/2017 ja ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä (26.3.2018)

sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävillä henkilöillä on esteetön pääsy äänestystilaan.

Pyörätuolia käyttäviä varten tulisi olla ensisijaisesti sellainen äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu, tai vaihtoehtoisesti irrallinen pöydälle asetettava kirjoitusalausta varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Ennakoäänestyspaikkaan voidaan myös järjestää pöytä, joka on varustettu sellaisin suojuksin, että äänestäjä voi tehdä äänestysmerkintänsä kenenkään toisen näkemättä. Kuvaesimerkki:

Mahdollisuuksien mukaan on varattava pysäköintitilaa vammaisten henkilöiden käyttämille kulkuvälineille ennakoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestettävä heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella.

Invalidiliitto ry on laatinut äänestyspaikan esteettömyyden tarkistuslistan, jota vaalitoimitsijan tulee tarkoituksenmukaisella tavalla käyttää apuna äänestystilan järjestelyä harkittaessa (liite 9).

Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuja esteettömyydestä

Eduskunnan oikeusasiamies on tehnyt viimeisimmissä vaaleissa yllätystarkastuksia äänestyspaikoille ja selvittänyt ennakoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä vaalisalaisuuden toteutumista. Tarkastuksissa on havaittu puutteita muun muassa vaalisalaisuuden turvaamisessa, opasteiden näkyvyydessä, esteettömyydessä sekä äänestystilojen koossa.⁶

Äänestäjä ei ollut päässyt pyörätuolilla äänestyskoppiin ja oli joutunut merkitsemään ehdokkaan numeron äänestyslippuun äänestyskopin ulkopuolella. Eduskunnan oikeusasiamies totesi kanteluun antamassaan

⁶ Katso mm. tarkastuskertomukset EOAK 2164/2017, EOAK 166/2018 ja EOAK 2614/2019 (löytyvät vaalit.fi:stä)

ratkaisussa (6.5.2004), että kaupungin keskusvaalilautakunnan olisi tul-
lut huolehtia siitä, että ennakoäänestyspaikka olisi ollut asianmukaises-
ti varusteltu pyörätuolia käyttävää henkilöä varten. Liikuntarajoitteisten
vaalisalaisuuden varmistaminen (esimerkiksi soveltuvilla kirjoitusaloilla
tai näkösuojilla) on perustuslain 6 §:ssä turvatus yhdenvertaisen koh-
telun sekä perustuslain 14 §:ssä tarkoitetun osallistumisoikeuden aineel-
lista turvaamista.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi kanteluun antamassaan rat-
kaisussa (19.11.2013), että kaupungin keskusvaalilautakunta laiminlöi
sille lain mukaan kuuluvan velvollisuuden huolehtia asianmukaisen es-
teettömän äänestystilan järjestämisestä ja vaalisalaisuuden säilymisestä
ennakoäänestyspaikalla ja antoi keskusvaalilautakunnalle huomautuk-
sen vastaisen varalle. Vuoden 2012 kunnallisvaalien ennakoäänestys-
paikassa pyörätuolia käyttäneet äänestäjät joutuivat äänestämään siten,
että heidän syliinsä asetettiin irrallinen kirjoitusala, jota vaalivirkailija
kannatteli. Keskusvaalilautakunta myönsi selvityksessään, ettei ennak-
koäänestyspaikassa (marketin aulatila) ollut riittävästi väljyyttä asianmu-
kaisen esteettömyyden toteuttamiseksi.

Eduskunnan oikeusasiamies totesi ratkaisussaan (11.12.2015) muun
ohella, että

- a) jos ennakoäänestyspaikka ei ole esteetön, siitä tiedottamiseen tulisi
kiinnittää huomiota ja
- b) äänestäjän syliin asetettava irrallinen kirjoitusala ei turvaa vaalisa-
laisuuden säilymistä. Se ei täytä vaalisalaisuuteen kuuluvaa keskeistä
vaatimusta siitä, että äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää
äänestyslippunsa.

4.3.11 Vaalitoimitsijoiden työnjako ja sijoittautuminen

Vähintään kahden vaalitoimitsijan tulee samanaikaisesti olla paikalla koko se
aika, jolloin ennakoäänestyspaikka on äänestystä varten avoinna. Toisen vaali-
toimitsijan hetkellinen poissaolo ns. luonnollisista tai vastaavista syistä on kui-
tenkin luvallista.

Vaalitoimitsijoiden on keskenään sovittava siitä, mitä ennakoäänestystehtäviä
kukin hoitaa. Mahdollista on, että kaikki vaalitoimitsijat hoitavat kaikkia teh-
täviä tai että kullakin on oma tehtävänsä. Asian voi järjestää esimerkiksi siten,
että yksi vaalitoimitsija ottaa vastaan äänestäjät, tarkastaa heidän henkilöllisyy-
tensä, ohjaa heidät äänestämään sekä huolehtii jononhallinnasta ja muut vaali-
toimitsijat käyttävät äänioikeusrekisteriä.

Vähintään yhden vaalitoimitsijan tulee sijoittautua siten, että hän pystyy koko
ajan seuraamaan äänestäjien liikkeitä ennakoäänestyspaikassa ja siten, että
hän voi tarvittaessa toimia myös vaaliavustajana.

4.3.12 Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeustietojärjestelmä (äänioikeusrekisteri) on osa oikeusministeriön vaalitietojärjestelmää (VAT).

Vaalitoimitsija tarkastaa järjestelmästä, että äänestäjä on äänioikeutettu ja tekee äänioikeuden käytön merkinnän, josta käy ilmi, milloin ja missä ennakköäänestyspaikassa äänestäjä on äänestänyt. Äänioikeusrekisterin käyttöä selostetaan tarkemmin VAT-ohjeessa nro 4c (Äänioikeusrekisterin käyttöohjeet kotimaan yleisen ennakköäänestyspaikan vaalitoimitsijalle).

4.3.13 Vaalitoimitsijan tarkistustoimenpiteet

Vaalitoimitsijan on tarkistettava jokaisena ennakköäänestyspäivänä ennen äänestyksen alkua, että

- 1) äänestystila on järjestyksessä: opasteet ja äänestyskopit ovat paikoillaan, kopeissa kynät ja ehdokasluettelo/ehdokaslistojen yhdistelmä jne.
- 2) vaaliasiakirjoja on riittävästi ja oikeilla paikoillaan;
- 3) äänestyspaikalla ei ole sellaisia lähetyksiä, mainoksia tai muuta sellaista materiaalia, jota ei saa ennakköäänestyspaikalla jakaa ja jota ei saa olla esillä; sekä
- 4) tietoliikenneyhteydet äänioikeusrekisteriin toimivat. Jos yhteydet eivät toimi, vaalitoimitsijan on otettava välittömästi yhteyttä kunnan it-tukeen tai VAT-ohjeen nro 4c lopussa mainittuihin puhelinnumeroihin.

4.4 Ennakköäänestyksen toimittaminen

4.4.1 Ennakköäänestyksen vaiheet

Ennakköäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

Vaihe 4: Merkin­nän tekeminen äänioikeusrekisteriin tai äänestäjistä pidettävään luetteloon ja lähetekirjeen täyttäminen

- Vaihe 4A: Äänioikeusrekisterin käyttäminen
- Vaihe 4B: Äänestyksen vastaanottaminen manuaalisesti

Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen

- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Anna äänestäjälle yksi äänestyslippu ja kehoita häntä menemään äänestyskoppiin.

1 (i) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Voidakseen äänestää ennakolta äänestäjän on ennakkoäänestykselle varattuna aikana ilmoittauduttava henkilökohtaisesti vaalitoimitsijalle. Asiamiehen välityksellä äänioikeutta ei voida käyttää.

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyydestodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimitsija tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon [äänioikeusrekisteriin] tehdään oikean henkilön kohdalle.

Äänestämään tulleen henkilöllisyys on todettava ennen kuin hänelle annetaan äänestyslippu (vaalilain 57.2 §). Sen jälkeen äänestäjää on kehoitettava pitämään henkilöllisyydestodistus esillä, kun tämä äänestysmerkinnän tehtyään palaa vaalitoimitsijan luokse äänestämisen rekisteröintiä varten. Henkilöllisyyden asianmukainen tarkastaminen jo tässä vaiheessa on tärkeää äänestäjien vaaleja kohtaan tuntemaan luottamuksen näkökulmasta.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- syntymäaika,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Olennaista on varmistua, että asiakirjan esittää sama henkilö, jonka valokuva on henkilöllisyystodistuksessa. Mikäli henkilöä ei esimerkiksi ajokortissa olevan vanhan valokuvan perusteella voi tunnistaa, selvitystä ei lähtökohtaisesti voida pitää riittävänä.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään äänioikeusilmoitus (ilmoituskortti), eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631).

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille toimitetussa äänioikeusilmoituksessa (ilmoituskortissa) todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Korttia haettaessa on oltava mukana kaksi passikuvaa.

Ilman henkilöllisyystodistusta äänestyspaikkaan tulleelle voi kertoa tästä mahdollisuudesta jäljellä olevia ennakoäänestyspäiviä ja vaalipäivää silmällä pitäen. Väliaikaista henkilökorttia ei kuitenkaan kannata suositella niille, jotka ovat vain unohtaneet henkilöllisyystodistuksensa kotiin.

Henkilöllisyyden tarkastamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainitua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimitsija ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana hän pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat vahventaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi äänestäjällä voi olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät paitsi selvittämään oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden.

Vaalitoimitsijan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään äänioikeusrekisteriin oikean henkilön kohdalle. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydettäessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

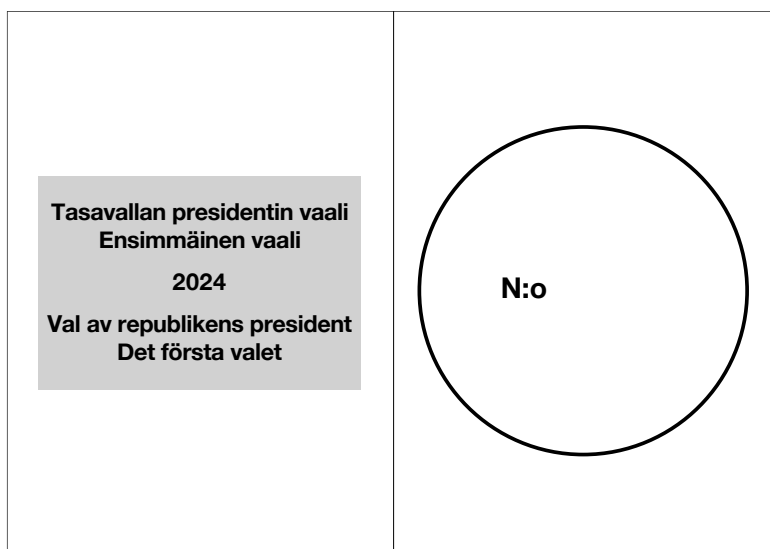
1 (ii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimitsija ojentaa äänestäjälle yhden ja ehdottomasti vain yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli (tekstipuoli) ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimitsijan näkökulmasta). Samalla on varmistettava, että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisissä vuoden 2024 vaaleissa käytettävä äänestyslippu.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.⁷

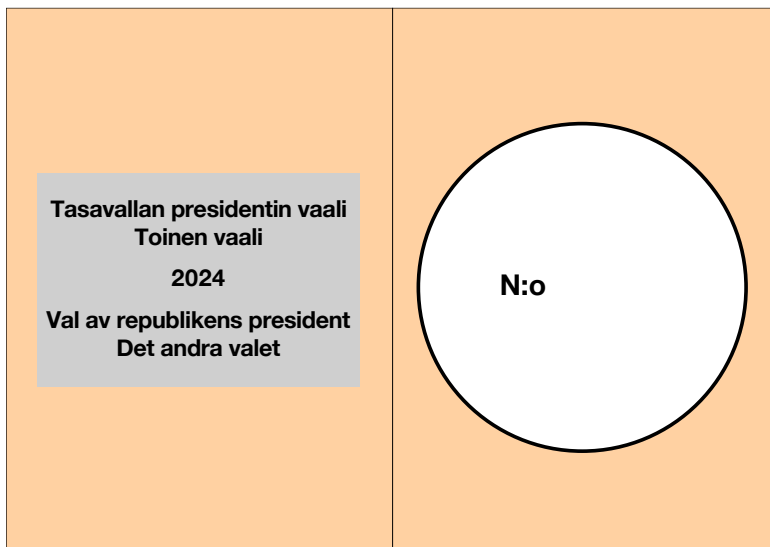
Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimitsijan on huolellisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2024 presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

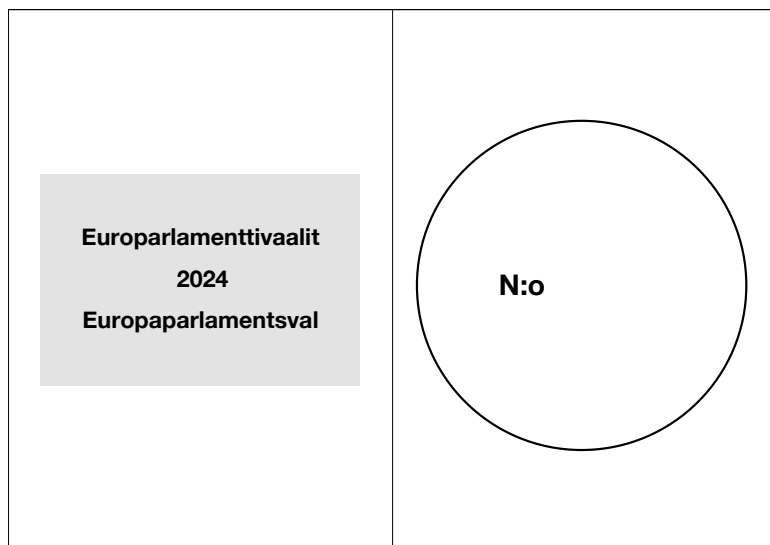

⁷ Painoasultaan virheellisestä lipusta tulee ilmoittaa myös kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vuoden 2024 presidentinvaalin toisessa vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori ja lähetekirjelomake) annetaan äänestäjälle vasta sitten kun tämä, tehtyään äänestysmerkinnän äänestyslippuun, palaa vaalitoimitsijan luokse äänestyksen rekisteröintiä varten.

1 (iii) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehotettava menemään äänestyskoppiin ja tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy⁸. Äänestyskopissa ei samalla kerralla saa olla kuin yksi äänestäjä.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua presidentinvaalin ehdokasluetteloon / europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään sijoittamalla se äänestyskoppiin ja muutoinkin näkyvästi esille ennakoäänestyspaikkaan.

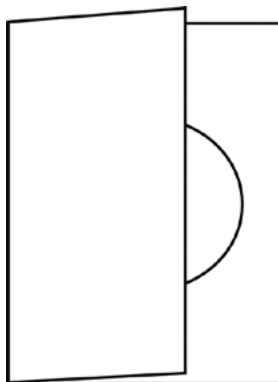
Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyskopissa äänestyslippuun ehdokkaansa numeron ja palaa taitettu äänestyslippu mukanaan vaalitoimitsijan luokse.

Äänestysmerkinnän tekeminen ja äänestyslipun taittaminen

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

---

⁸ Vaalilain 58 §:n 1 momentin mukaan äänestysmerkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy. Jälkimmäinen mahdollisuus tulee kysymykseen lähinnä vain silloin, jos ennakoäänestyspaikka ei ole riittävällä tavalla esteetön.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalitoimitsija. Vaalitoimitsijan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja ottaa revityt palaset mukaansa.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- Leimaa huolellisesti äänestäjän taittama äänestyslippu.
- Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu äänestyslippu vaalikuoreen.
- Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimitsijalle leimattavaksi.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti leimattava äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten kun äänestäjä on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja tuo sen vaalitoimitsijalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine, vaalitoimitsijan on välittömästi pyydettävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriiviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena. Huonoa leimausta ei tule yrittää korjata niin, että lyödään toinen leima viereen. Jos leimaus ei onnistu riittävällä tavalla, lippu on revittävä ja äänestäjää on kehotettava täyttämään uusi äänestyslippu.

3 (ii) Äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestyslippu on leimattu, vaalitoimitsijan on annettava äänestäjälle vaalikuori ja äänestäjän on välittömästi vaalitoimitsijan nähden pantava äänestyslippu vaalikuoreen ja suljettava kuori liimaten eli siten, että kostutetaan vedellä kuoren lipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalikuorta ei saa sulkea muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Liimaamisessa voidaan käyttää kostutussientä. Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.

Äänestyslippu pidetään taitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimitsija ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua tai toksestaan.

Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

Vaihe 4: Merkinnän tekeminen äänioikeusrekisteriin tai äänestäjistä pidettävään luetteloon ja lähetekirjeen täyttäminen

Ennakkoäänestämisestä tehdään merkintä joko äänioikeusrekisteriin tai, jos sitä ei käytetä, äänestäjistä pidettävään luetteloon. Merkinnän tekemisen yhteydessä täytetään lähetekirje.

Vaihe 4 selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, käytetäänkö ennakkoäänestyspaikassa äänioikeusrekisteriä:

- kohdassa **Vaihe 4.A** äänioikeusrekisteriä käytetään ja
- kohdassa **Vaihe 4.B** äänioikeusrekisteriä ei käytetä (äänestys otetaan vastaan manuaalisesti).

Vaihe 4.A: Merkinnän tekeminen äänioikeusrekisteriin ja lähetekirjeen täyttäminen

- Hae äänestäjän tiedot äänioikeusrekisterin näytölle äänestäjän henkilötunnuksella.
- Tee merkintä äänioikeuden käytöstä ja tulosta lähetekirjelomake. Tarkista, että lomakkeelle tulostui juuri kyseisen äänestäjän tiedot!
- Pyydä äänestäjää allekirjoittamaan kuittausmerkinnän sisältävä lähetekirjelomake.
- Allekirjoita lopuksi itse lähetekirjelomake.

4.A (i) Äänestäjän tietojen hakeminen äänioikeusrekisteristä

Äänestäjän tiedot haetaan näytölle siten, että äänioikeusrekisterin Äänioikeutetun tiedot -näytölle kirjoitetaan äänestäjän henkilötunnus ja klikataan näytöllä Hae-painiketta tai painetaan Enter-näppäintä.

Henkilötunnus katsotaan äänestäjän henkilöllisyystodistuksesta tai, jos vaalitoimitsija varmasti tuntee äänestäjän eikä siksi vaadi häneltä henkilöllisyystodistusta, kysytään äänestäjältä.⁹

Kun äänestäjän tiedot on saatu näytölle, vaalitoimitsijan on tarkistettava, että ne ovat nimenomaan kyseessä olevan äänestäjän tiedot.

4.A (ii) Kuittausmerkinnän tulostaminen lähetekirjeeseen

Lähetekirjeen tarkoitus on se, että sen avulla äänestäjän vaalikuori voidaan toimittaa hänen oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle, riippumatta siitä, missä ennakkoäänestyspaikassa hän on äänestänyt.

Ennakoäänestyspaikassa, jossa äänioikeusrekisteri on käytössä, vaalitoimitsija tulostaa lähetekirjelomakkeen, jonka vasempaan yläreunaan tulostuu kuittausmerkintä osoittamaan sitä, että äänestys on merkitty äänioikeusrekisteriin jo ennakoäänestyspaikassa. Kuittausmerkintä tulostetaan vain ja ainoastaan lähetekirjelomakkeelle. Ilmoituskortille kuittausmerkintää ei voi tulostaa.¹⁰ Ilmoituskortissa olevaa lähetekirjeosaa voidaan siten käyttää lähetekirjeenä vain silloin, kun äänioikeusrekisteriä ei käytetä.

Lähetekirjelomake (vaalilomake nro 5; liite 2) on oranssi ja se on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen tyhjä osa voidaan repiä myös pois sen jälkeen, kun kuittausmerkintä on tulostettu.

Lähetekirjelomakkeita ladataan valmiiksi tulostimen paperisäiliöön samalla tavoin kuten tavallista kopiopaperia. Tarvittaessa lähetekirjelomaketta voidaan myös kopioida.

Vaalitoimitsija tulostaa kuittausmerkinnän lähetekirjelomakkeelle VAT-ohjeessa nro 4c selostetulla tavalla. Äänestys rekisteröityy äänioikeusrekisteriin ja samalla kirjoitin tulostaa lähetekirjelomakkeelle seuraavat tiedot:

- 1) lomakkeen yläreunaan: kuittausmerkintä, esimerkiksi:

*** 19.01.2024 091E28 Helsinki*** sekä

- 2) lomakkeen vasemmalle puolelle asianomaisiin kohtiin: äänestäjän nimi ja henkilötunnus; ja

---

⁹ Äänestäjän tietoja ei voi hakea äänioikeusrekisteristä millään tavoin kuin henkilötunnuksella, joten jos henkilötunnus ei selviä, äänestys toimitetaan manuaalisesti, ks. Vaihe 4.B.

¹⁰ Mikäli äänestäjä nimenomaisesti ilmoittaa haluavansa käyttää ilmoituskorttiin sisältyvää lähetekirjetä, vaikka ennakoäänestyspaikassa käytetään äänioikeusrekisteriä, vaalitoimitsija voi harkintansa mukaan ottaa ennakoäänestyksen vastaan manuaalisesti, ks. Vaihe 4.B.

- 3) lomakkeen oikealle puolelle Vastaanottaja -kenttään: sen kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite, joka on merkitty äänestäjän kohdalle ääni-oikeusrekisteriin.

On tärkeää, että äänestäjä itse ei missään tilanteessa saa kirjoittaa näitä tietoja sellaiseen lähetekirjelomakkeeseen, johon on tehty kuittausmerkintä.

Kuittausmerkinnässä tarkoittaa:

- päiväys (19.1.2024) päivää, jolloin ennakoäänestys tapahtui, ja koodi ja kunnan nimi (091E28 Helsinki) sitä yleistä ennakoäänestyspaikkaa, jossa ennakoäänestys tapahtui.

4.A (iii) Äänestäjän allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun kuittausmerkintä on tehty, vaalitoimitsijan on tarkistettava, että lomakkeelle tulostui juuri kyseisen äänestäjän tiedot ja sen jälkeen annettava lähetekirjelomake äänestäjälle allekirjoitettavaksi. Äänestäjän on:

- 1) vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjelomake, johon on painettu äänestäjän vakuutus siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja
- 2) annettava allekirjoitettu lähetekirjelomake vaalitoimitsijalle.

4.A (iv) Vaalitoimitsijan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun kuittausmerkintä on tehty lähetekirjeeseen ja äänestäjä on allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimitsijan on:

- 1) vielä tarkastettava, että kuittausmerkintä on tulostunut selvästi ja oikeaan paikkaan ja se vastaa näyttöruudulla olevia äänestäjän tietoja ja että lähetekirjeessä on äänestäjän allekirjoitus; ja
- 2) itse allekirjoitettava lähetekirjeen kohdassa "Vaaliviranomainen täyttää", oleva todistus siitä, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelle lähetekirjeestä puuttivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttaa, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä,

kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008, 08/0817/3). Ratkaisu jäi lainvoimaiseksi.

4.A (v) Mahdollisia erityistilanteita

Tulostin ei toimi kuittausmerkinnän tulostushetkellä

Silloin kun äänestäjän tiedot on haettu näyttöruudulle ja äänestys on jo rekisteröitynyt äänioikeusrekisteriin, mutta tulostin ei jostain syystä toimi, vaalitoimitsijan on tehtävä kuittausmerkintä lähetekirjelomakkeeseen käsin. Manuaalinen kuittausmerkintä on tehtävä samaan kohtaan kuin mihin koneellinen kuittausmerkintä tulostuisi. Tehtäessä kuittausmerkintä käsin on erityisesti pidettävä huolta siitä, että tehty kuittausmerkintä on oikea. Äänestäjä itse ei missään tilanteessa saa kirjoittaa kuittausmerkintää. Kuittausmerkinnän lisäksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjelomakkeen Vastaanottaja-kohtaan:

- kunnan ja kyseisen äänioikeutetun tiedot, kuten äänestysalueen numeron ja
- asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnan osoitteen.

Kun lähetekirjeenä käytetään lähetekirjelomaketta, mitä äänestäjän mukanaan tuomalle ilmoituskortille tehdään?

Kun lähetekirjeenä käytetään lähetekirjelomaketta, ilmoituskorttia ei tarvita ennakkoäänestyksen toimittamisessa. Vaalitoimitsija kerää äänestäjien mahdollisesti jättämät ilmoituskortit päivän aikana yhteen pinoon ja päivän päätteeksi hävittää ne esimerkiksi silppuamalla. Ilmoituskortti on palautettava äänestäjälle, jos tämä sitä pyytää.

Äänioikeusrekisteristä havaitaan, että äänestäjän nimeä ei ole rekisterissä tai että hän on jo käyttänyt äänioikeutensa

Vaalitoimitsijan on ilmoitettava asiasta äänestäjälle ja kehotettava tätä repimään vaalikuori äänestyslippuineen vaalitoimitsijan nähden ja vaalisalaisuus säilyttäen. Mikäli äänestäjä kieltäytyy tästä, on vaalitoimitsijan vaalisalaisuus säilyttäen revittävä vaalikuori äänestyslippuineen. Äänestäjä voi halutessaan ottaa palaset mukaansa.

Jos äänestäjä on tyytymätön siihen, ettei hänen nimeään ole äänioikeusrekisterissä, vaalitoimitsijan on kehotettava häntä ottamaan yhteyttä Digi- ja väestötietovirastoon. Jos taas henkilö on äänioikeusrekisterin mukaan jo käyttänyt

äänioikeutensa, vaalitoimitsijan on kehotettava häntä ottamaan yhteyttä oman kunnan keskusvaalilautakuntaan asian selvittämiseksi. Kyse voi olla kahdesti äänestämisen yrityksestä joko tahallisesti tai tahattomasti (esim. muistisairaant henkilöt) tai mahdollisesti myös virheellisestä äänioikeuden käytön merkinnästä. Vaalitoimitsija voi myös itse pyrkiä selvittämään asian keskusvaalilautakunnasta äänestäjän puolesta.

Rikoslain 14 luvun mukaan kahdesti äänestäminen ja sen yritys ovat rangaistavia. Lähtökohtaisesti kahdesti äänestämisen yrityksestä tulisi tehdä rikosilmoitus.

Näistä tapauksista on tehtävä lyhyt merkintä äänestäjistä pidettävän luettelon ”Huomautuksia” -kohtaan esimerkiksi seuraavasti: ”Virtanen Vuokko. Äänioikeusrekisterin mukaan äänioikeus käytetty jo 20.1.2024. Äänestäjä repi vaalikuoren vaalisalaisuuden säilyttäen”.

Vaalitoimitsija tekee vahingossa virheellisen merkinnän äänioikeusrekisteriin

Jos vaalitoimitsija merkitsee äänestyksen väärän henkilön kohdalle tai muutoin tekee virheellisen merkinnän äänioikeusrekisteriin ja huomaa erehdyksensä vasta kun äänestys on jo rekisteröity äänioikeusrekisteriin, hänen on

- 1) rekisteröitävä äänestys uudestaan oikean henkilön kohdalle ja tulostettava kuittausmerkintä lähetekirjelomakkeelle,
- 2) revittävä edellinen pilalle mennyt lähetekirjelomake ja
- 3) **viipymättä** ilmoitettava (puhelimitse tai sähköpostilla) tehdystä virheellisestä merkinnästä asianomaiselle keskusvaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia virheellisen merkinnän poistamisesta äänioikeusrekisteristä.

Vaalitoimitsijan tuntema äänestäjä, jolla ei ole henkilöllisyystodistusta, ei muista henkilötunnustaan

Äänestäjällä ei ole mukanaan henkilöllisyystodistusta, mutta vaalitoimitsija varmasti tuntee äänestäjän eikä vaadi tältä henkilöllisyystodistusta. Jos tällainen äänestäjä ei muista henkilötunnustaan, mutta on muutoin kykenevä äänestämään, äänestys voidaan ottaa vastaan manuaalisesti (ks. Vaihe 4.B). Asiasta on tehtävä merkintä äänestäjistä pidettävän luettelon kohtaan ”Huomautuksia”.

Muut erityistilanteet

Muissa erityistilanteissa vaalitoimitsijan on kysyttävä neuvoa muilta kyseisen ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsijoilta tai kunnan keskusvaalilautakunnalta.

Vaihe 4.B: Äänestyksen toimittaminen ilman äänioikeusrekisteriä

- Pyydä äänestäjää allekirjoittamaan ilmoituskortti tai, jos hänellä ei ole mukanaan ilmoituskorttia, täyttämään ja allekirjoittamaan lähetekirjelomake.
- Päivää ja allekirjoita itse ilmoituskortti tai lähetekirjelomake.
- Kirjoita lopuksi äänestäjän nimi äänestäjistä pidettävään luetteloon.

4.B (i) Lähetekirjeen täyttäminen

Lähetekirjeen tarkoitus on se, että sen avulla äänestäjän vaalikuori voidaan toimittaa hänen oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle, riippumatta siitä, missä ennakoäänestyspaikassa hän on äänestänyt.

Silloin, kun äänioikeusrekisteriä ei ennakoäänestyspaikassa käytetä, ennakoäänestyksen lähetekirjeenä käytetään joko

- 1) äänioikeusilmoitukseen (ilmoituskorttiin) sisältyvää lähetekirjettä tai
- 2) erillistä lähetekirjelomaketta.

Kun ennakoäänestys toimitetaan manuaalisesti, ilmoituskorttia käytetään aina ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos äänestäjällä ei ole ilmoituskorttia mukanaan. Ennakoäänestys voidaan vaalitoimitsijan harkinnan mukaan ottaa vastaan manuaalisesti myös silloin, kun äänestäjä nimenomaisesti ilmoittaa haluavansa käyttää ilmoituskorttiin sisältyvää lähetekirjettä, vaikka äänioikeusrekisteriä ennakoäänestyspaikassa muutoin käytettäisiin.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskorttia (i.a) ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta (i.b).

4.B (i.a) Ilmoituskorttiin sisältyvän lähetekirjeen täyttäminen

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt postitse tai sähköisesti Suomi.fi-palvelussa jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin "Ilmoitus äänioikeudesta" (Vaalilomake nro 3s, 3r tai 3u; liite 3). Ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan.

Jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan ennakoäänestyspaikassa, sitä voidaan käyttää äänestäjän ennakoäänestyksen lähetekirjeenä.

Äänestäjän on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava ilmoituskortin lähetekirje-osa, joka sisältää äänestäjän selityksen siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu ilmoituskortti vaalitoimitsijalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin ennen kuin hän on sulkenut leimattun äänestyslipun vaalikuoreen, vaalitoimitsijan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan ilmoituskortin lähetekirje-osa uudelleen vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

4.B (i.b) Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne ennakoäänestäjät, joilla ei ole mukanaan edellä tarkoitettua ilmoituskorttia, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; liite 2). Oranssilla painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan postitse lähetetty ilmoituskortti tai paperituloste Suomi.fi -palveluun lähetetystä sähköisestä ilmoituskorista. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen alapuolinen (tyhjä) osa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (äänestäjän avustamisesta ks. luku 4.5). Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi.

Vaalitoimitsija voi liitteessä 2 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lähetekirjelomakkeita ja asettaa ne ennakoäänestyspaikkaan äänestäjien nähtäviksi.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Tätä varten äänestyspaikassa tulee olla oma pöytä tai muu sopiva tila. Äänestyskopissa lomaketta ei pidä täyttää.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään selvästi sen kunnan keskusvaalilautakunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen, sekä keskusvaalilautakunnan osoite.

Keskusvaalilautakuntien osoitteet ilmenevät muun muassa osoitteesta www.vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat.

- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.
- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen äänestäjä antaa sen vaalitoimitsijalle.

4.B (ii) Vaalitoimitsijan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimitsijan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan kyseisen äänestäjän ilmoituskortti ja että äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi Vastaanottaja-kenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin. Ilmoituskortin kohtaan ”Vaalivirkailija täyttää” tai jos on käytetty lähetekirjelomaketta, kohtaan ”Vaaliviranomainen täyttää” merkitään
  - päiväys ja ennakköäänestyspaikan nimi (esim. ”22.1.2024, Vesilahden kirjasto”); sekä
  - vaalitoimitsijan allekirjoitus.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakköäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttaa, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008, 08/0817/3). Ratkaisu jäi lainvoimaiseksi.

4.B (iii) Äänestäjistä pidettävä luettelo

Vaalitoimitsijan on pidettävä luetteloa niistä äänestäjistä, joiden äänestämistä ei merkitä äänioikeusrekisteriin. Luetteloa ennakolta äänestäneistä pidetään käyttäen sitä varten laadittua luettelolomaketta (vaalilomake nro 7; liite 6).

Luettelolomakkeen etupuolelle on merkittävä:

- 1) äänestäjän nimi; kaikkia etunimiä ei ole tarpeen merkitä, ja voidaan etunimien asemesta myös käyttää niiden alkukirjaimia;
- 2) äänestäjän nimen kohdalle sitä varten varattuun sarakkeeseen rasti, jos äänestäjä on mies;
- 3) kunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan (tai, jos äänestäjällä on ilmoituskortti mukanaan, siitä saatavan selvityksen mukaan) on merkitty hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin;
- 4) päivä, jolloin ennakolta äänestäminen on tapahtunut;
- 5) ennakoäänestyspaikan nimi (esimerkiksi "Naantalın kaupungintalo"); sekä
- 6) ennakoäänestyspaikassa äänestäneiden kokonaislukumäärä ja äänestäneiden miesten lukumäärä.

Luettelolomakkeen kääntöpuolelle on merkittävä:

- 7) kohtaan "Huomautuksia" tarpeelliset merkinnät, jos ennakoäänestyksessä on tapahtunut jotakin sellaista, mikä on vaikuttanut toimituksen säännölliseen kulkuun, esimerkiksi jos toimitus on ylivoimaisen esteen takia ollut pakko keskeyttää. Tähän kohtaan on merkittävä myös luvussa 4.5 tarkoitettujen, äänestäjien itse valitsemien avustajien nimet. Ennakoäänestyspaikassa, jossa muutoin käytetään äänioikeusrekisteriä, tähän merkitään myös syy siihen, miksi joku äänestys on poikkeuksellisesti otettu vastaan manuaalisesti.

Äänestäjän nimi merkitään luetteloon vasta, kun äänestäjä on äänestänyt. Luettelolomakkeen täyttöesimerkki on liitteenä 6.

Luettelolomakkeessa on tilaa 25 nimelle. Jos ennakoäänestyspaikan äänestäjät eivät mahdu yhteen lomakkeeseen, jatketaan seuraavalle lomakkeelle. Jos luettelolomakkeita on yhtä ennakoäänestyspaikkaa kohden käytetty useampia kuin yksi, nidotaan lomakkeet äänestyksen päätyttyä yhdeksi nipuksi, lomakkeet numeroidaan ja päällimmäiseen lomakkeeseen merkitään äänestäneiden miesten ja äänestäneiden kokonaislukumäärä.

Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje vaalikuori ja lähetekirjelomake tai vaalikuori ja ilmoituskortti kel-
taiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimitsija sijoittaa lähetekuoreen

- 1) vaalikuoren ja lähetekirjelomakkeen tai
- 2) vaalikuoren ja lähetekirjeenä käytetyn ilmoituskortin
ja sulkee lähetekuoren huolellisesti liimaamalla.

Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan vain yksi vaalikuori ja yksi lähetekirje.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoren oikeanpuoleisesta ikkunasta ja että kuittausmerkintä, jos se on tehty, näkyy lähetekuoren vasemmanpuoleisesta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitepuolelle siten, että se saattaa siirtyä osoitteen tai lähetekirjelomakkeelle tulostetun kuittausmerkinnän eteen.

Vaalitoimitsijan on vielä syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähetekuori ovat hyvin suljetut.

Vaalitoimitsijan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestyksensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti. Lähetekuoret voidaan esimerkiksi pudottaa vaaliurnaun tai muuhun päältä suljettavaan laatikkoon. Lähetekuoren pudottaa urnaan lähtökohtaisesti vaalitoimitsija. Jos lähetekuori annetaan äänestäjälle urnaan pudottamista varten, vaalitoimitsijan on ehdottomasti seurattava ja varmistauduttava, että äänestäjä todella pudottaa lähetekuoren urnaan.

Lähetekuoret on jo tässä vaiheessa syytä lajitella oman kunnan ja muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitettuihin. Niissä ennakoäänestyspaikoissa, joissa käy paljon muiden kuntien äänioikeutettuja, tämä saattaa edellyttää käytännössä myös kahta urnaa tai kahta laatikkoa.

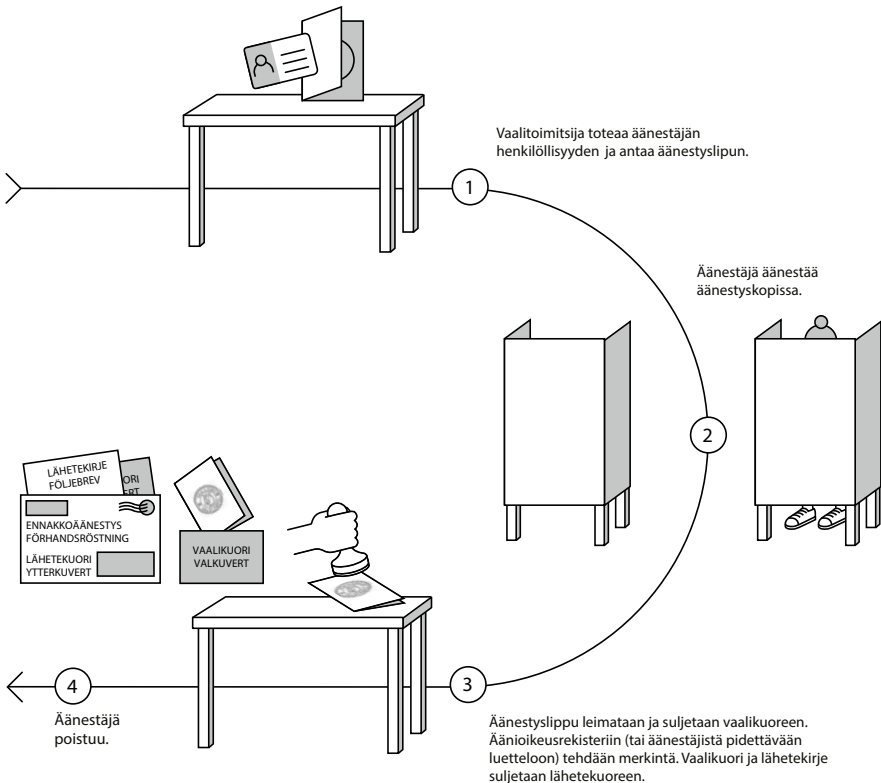
4.4.2 Vaiheet 1–5: Yhteenveto

Ennakoäänestyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti tiivistettynä seuraava:

- 1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalitoimitsijalle ja hänen henkilöllisyytensä selvitetään. Äänestäjälle annetaan yksi äänestyslippu.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän sitä varten varatussa paikassa.
- 3) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi. Vaalitoimitsija leimaa lipun ja antaa äänestäjälle vaalikuoren. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.

- 4) a) Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakoäänestyspaikassa, vaalitoimitsija hakee rekisteristä äänestäjän tiedot näytölle, tarkistaa äänestäjän äänioikeuden, tekee äänioikeusrekisteriin äänestysmerkinnän ja samalla tulostaa lähetekirjelomakkeelle kuittausmerkinnän sekä tarkistaa, että lomakkeelle tulostuivat nimenomaan kyseisen äänestäjän tiedot. Äänestäjä allekirjoittaa vaalitoimitsijan nähden lähetekirjelomakkeen ja sen jälkeen vaalitoimitsija allekirjoittaa lähetekirjelomakkeen itse.
- b) Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakoäänestyspaikassa, äänestäjä allekirjoittaa ilmoituskortin lähetekirje-osan tai, jos lähetekirjelomaketta käytetään, täyttää lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen. Vaalitoimitsija merkitsee ilmoituskortin lähetekirje -osaan tai lähetekirjelomakkeeseen päiväyksen ja ennakoäänestyspaikan nimen sekä äänestäjistä pidettävään luetteloon äänestäjän nimen. Sen jälkeen vaalitoimitsija allekirjoittaa ilmoituskortin lähetekirje-osan tai lähetekirjelomakkeen.
- 5) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja lähetekirjeen lähetekuoreen.

Ennakoäänestyksen kulkua voidaan havainnollistaa seuraavan kuvan avulla:

4.5 Äänestäjän avustaminen

- Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.
- Jos äänestäjällä on oma avustaja mukanaan, kirjaa avustajan nimi ylös.

4.5.1 Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan on avustettava häntä äänestämässä. Avustaja voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa, ei kuitenkaan sellaista henkilöä, joka on ehdokkaana asianomaisissa vaaleissa tai joka on ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Avustajan käyttäminen koskee sokeiden ja muiden vammaisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

4.5.2 Miten avustajan tulee toimia?

Se, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Äänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Liisa Virtasen puolesta Matti Lahtinen”.

4.5.3 Vaalitoimitsijan merkinnät

Vaalitoimitsijan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se äänestäjistä pidettävän luettelon kohtaan ”Huomautuksia”. Merkintä tehdään siis siinäkin tapauksessa, että ennakoäänestyspaikassa kaikki ennakoäänestykset merkitään äänioikeusrekisteriin eikä luetteloa muutoin pidetä. Luettelossa olevia tietoja on käsiteltävä siten, etteivät ne ole ulkopuolisten nähtävissä (esimerkiksi seuraavalle avustettavalle äänestäjälle ja/tai hänen avustajalleen).

4.6 Järjestyksen ylläpito

- Huolehdi siitä, että järjestys ennakoäänestyspaikassa säilyy.
- Huolehdi siitä, että äänestäjien vaalivapaus ja vaalisalaisuus säilyy.

4.6.1 Yleistä

Vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että järjestys ennakoäänestyspaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Ennakoäänestyspaikassa saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimitsija harkitsee tarpeelliseksi antaa. Järjestyksen säilymisessä tärkeä merkitys on myös ennakoäänestyspaikan järjestelyillä.

Äänestysaikana on erityisesti valvottava, ettei ennakoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita eikä julkipanna tai jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä millään tavalla vaikuteta tai yritetä vaikuttaa vaalivapauteen. Mikäli määräyksiä tässä suhteessa rikotaan tai yritetään rikkoa, vaalitoimitsijan on heti poistettava häiritsijä ennakoäänestyspaikasta tai sen liepeiltä, tarvittaessa poliisin avulla.

Vaalitoimitsijan on tarvittaessa pidettävä huoli siitä, että äänioikeuttaan jo käyttäneet viipymättä poistuvat ennakoäänestyspaikan äänestystilasta.

4.6.2 ”Äänestyspöytäkirjan” pitäminen

Jos ennakoäänestyksessä on tapahtunut jotakin sellaista, mikä on vaikuttanut toimituksen säännölliseen kulkuun (esimerkiksi jos toimitus on ylivoimaisen esteen takia ollut pakko keskeyttää tai muut mahdolliset erityistilanteet), vaalitoimitsijan on tehtävä siitä merkintä äänestäjistä pidettävään luetteloon (vaalilomake nro 7; liite 6). Tällainen merkintä tehdään äänestäjistä pidettävään luetteloon siinäkin tapauksessa, että ennakoäänestyspaikassa kaikki äänestykset merkitään äänioikeusrekisteriin eikä luetteloa siten muutoin pidetä.

4.6.3 Äänestäjien lemmikkieläimet

Allergia-, iho- ja astmaliitto ry toimittaa vaalitoimitsijoiden käyttöön äänestyspaikkojen ulko-oviin tarkoitettuja A4-kokoisia julisteita. Julisteessa on koiran kuva ja teksti ”Minä odotan ulkona, kun sinä äänestät”. Julisteen suositus ei koske opaskoiria eikä liikuntavammaisten avustajakoiria. Vaalitoimitsijoita kehoitetaan ottamaan suositus tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon.

Allergia-, iho- ja astmaliitto perustelee suositusta sillä, että näin voitaisiin estää eläinpeiteelipölyn jääminen yleisiin tiloihin ja eläinallergisten äänestäjien ja vaaliviranomaisten oireiden paheneminen. Eläinpeiteelipöly on voimakas herkistäjä, joka säilyy tiloissa pitkään ja pahentaa allergiaa tai astmaa sairastavien oireita.

4.6.4 Kuvaaminen ennakoäänestyspaikalla

On mahdollista, että tiedotusvälineet, tai jopa yksittäiset äänestäjät, esittävät toivomuksen saada kuvata äänestämistä joillakin ennakoäänestyspaikoilla. Vaalitoimitsijan on kussakin yksittäistapauksessa erikseen arvioitava, voidaan-ko kuvaaminen sallia. Kuvaaminen ei mitenkään saa vaarantaa vaalisalaisuutta eikä järjestystä ennakoäänestyspaikalla.

Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään 23.10.2007 (dnro 1107/2/07) katsonut, että vaalilautakunnan puheenjohtaja oli, huomioon ottaen äänestyshuoneessa vallitsevan tilanteen, voinut olla antamatta lupaa valokuvan ottoon äänestyspaikalla.

Vaalilain mukaan ennakoäänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyskopissa kuvaaminen ei ole sallittua. Vaalisalaisuuden ylläpitäminen äänestyspaikalla on äänestäjän oikeus ja velvollisuus. Vaalitoimitsija ei luonnollisesti voi kuitenkaan varmistua äänestäjän toimista äänestyskopissa.

4.6.5 Vaalikeräykset

Ne järjestöt, joille Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräyslupan (ks. <http://vaalit.fi/vaaliviranomaiskirjeita-ja-muistioita>), voivat suorittaa rahankeräystoimintaa äänestyspaikalla edellyttäen, että keräys voidaan järjestää siten, etteivät vaaliviranomaiset joudu missään vaiheessa osallistumaan keräykseen liittyviin tehtäviin ja siten, ettei keräystoiminta häiritse äänestyksen toimittamista. Keräysjärjestelyistä ei saa syntyä äänestäjälle sellaista vaikutelmaa, että vaalikeräykseen osallistuminen olisi äänestämiseen liittyvä velvollisuus.

Keräystä toimittavalle lipasvartijalle ja lippaalle tulisi mahdollisuuksien mukaan järjestää ennakoäänestyspaikassa sopiva tila. Tämän tilan tulee olla riittävän etäällä varsinaisesta äänestystilasta, esimerkiksi toisessa huoneessa, jotta keräys ei häiritse äänestystä eikä äänestäjiä.

Mikäli ennakoäänestyspaikan olosuhteet ovat sellaiset, että keräystoimintaa ei voida järjestää lupaehtojen mukaisesti tai mikäli keräys ei suju sanottujen ehtojen mukaisesti, keräystä ei voida lainkaan toimittaa. Vaalitoimitsijan on kussakin yksittäistapauksessa ratkaistava asia.

Lippaan säilytyksestä vastaa lipasvartija. Mahdollisuutta lippaan yösäilytykseen lipasvartijan on tiedusteltava vaalitoimitsijalta. Yösäilytys on mahdollista vain, jos vaalitoimitsija antaa siihen luvan.

4.7 Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- Lajittele lähetekuoret 1) oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitettuihin ja 2) muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitettuihin.
- Toimita oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle sen määrämällä (sen kanssa sovittavalla) tavalla.
- Huolehdi siitä, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan niille postitse viivytyksettä.

4.7.1 Yleistä

Vaalitoimitsijan tulee huolehtia siitä, että lähetekuoret lähetetään asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle **heti**, kun se kunkin äänestyksen tapahtua on mahdollista.

Mikäli lähetekuoria ei voida jonakin ennakoäänestyspäivänä poikkeuksellisesti lähettää ennakoäänestyspaikasta edelleen saman päivän aikana, ne on säilytettävä ennakoäänestyspaikassa yön yli kassaholvissa tai kassakaapissa tai muussa lukitussa paikassa.

Lähetekuorten on **ehdottomasti** oltava perillä keskusvaalilautakunnissa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19.

4.7.2 Lähetekuorten lajittelu

Vaalitoimitsijan on lajiteltava lähetekuoret ennakoäänestyspaikassa kahteen ryhmään:

- oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret ja
- muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret.

Lajittelu on syytä tehdä sitä mukaa kuin lähetekuoria kertyy.

Lähetekuorten lajittelu on erittäin tärkeää, jotta lähetekuorten toimittaminen erityisesti oman kunnan keskusvaalilautakunnalle voi sujua riipeästi.

4.7.3 Lähetekuorten toimittaminen

Oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret

Lähetekuoret toimitetaan oman kunnan keskusvaalilautakunnalle siten kuin keskusvaalilautakunta määrää. Keskusvaalilautakunta ilmoittaa esimerkiksi puhelimitse vaalitoimitsijalle, mitä toimittamistapaa käytetään. Samaa toimittamistapaa tulee noudattaa koko ennakoäänestyksen ajan, ellei erityisestä syystä muuta johdu. Toimittamistavat ovat seuraavat:

- 1) keskusvaalilautakunnan edustaja hakee lähetekuoret ennakoäänestyspaikasta jokaisen ennakoäänestyspäivän päätteeksi tai muina sovittavina aikoina;

Keskusvaalilautakunnan edustajan on annettava vaalitoimitsijalle vapaa-muotoinen kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta. Kuittaukseen on merkittävä luovutettavien lähetekuorten lukumäärä, päiväys, kellonaika, ennakoäänestyspaikan nimi sekä vaalitoimitsijan ja lähetekuorten hakijan allekirjoitukset. Lähetekuorten hakijan on varauduttava selvittämään henkilöllisyytensä vaalitoimitsijalle.

- 2) vähintään kaksi vaalitoimitsijaa tuovat lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle jokaisen ennakoäänestyspäivän päätteeksi tai muina sovittuina aikoina;

Keskusvaalilautakunnan edustajan on annettava vaalitoimitsijoille vapaamuotoinen kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta. Kuittauksessa on mainittava luovutettavien lähetekuorten lukumäärä, päiväys, kellonaika, ennakoäänestyspaikan nimi sekä allekirjoitukset.

- 3) vain painavista syistä, esimerkiksi pitkien etäisyyksien vuoksi: vaalitoimitsija toimittaa lähetekuoret postitse.

Postitse toimittaminen tapahtuu sillä jakelutavalla, jota kunta tavanomaisestikin käyttää. Jos kunta on postilokeroasiakas, kunta yleensä noutaa itse saapuvan postinsa postin palvelupisteestä, jolloin lähetekuoret luovutetaan kunnalle tässä yhteydessä. Lähetekuori kuljetetaan postissa aina pikakirjeenä.

- 4) vaalitoimitsija toimittaa lähetekuoret keskusvaalilautakunnalle kuriirikuljetuksena (kunnan esimerkiksi Postilta tilaama erityispalvelu).

Muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret

Vaalitoimitsijan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että lähetekuoret toimitetaan ripeästi oikean kunnan keskusvaalilautakunnalle. Vaalitoimitsija huolehtii lähetekuorten toimittamisesta muiden kuntien keskusvaalilautakunnille joko niin, että

- 1) vaalitoimitsija postittaa kuoret itse tai
- 2) vaalitoimitsija toimittaa pikaisesti kuoret omalle keskusvaalilautakunnalle, joka sitten postittaa ne välittömästi eteenpäin.

Lähetekuorten postittamisesta

Lähetekuori kulkee postissa pikakirjeenä. Jos vaalitoimitsija toimittaa lähetekuoria eteenpäin postitse, hänen tulee huolehtia, että lähetekuoret jätetään postin kuljetettavaksi mahdollisimman pian kunkin ennakoäänestyksen tapahtuttua tai kunkin ennakoäänestyspäivän päätteeksi. Mikäli tämä ei ole mahdollista viimeisenä ennakoäänestyspäivänä tiistaina, **kuoret tulee ehdottomasti jättää postitettaviksi viimeistään vaalipäivää edeltävänä keskiviikkona ennen asianomaisen postitoimipaikan viimeistä jättöaikaa**. Oikeusministeriö toimittaa keskusvaalilautakunnille luettelon, johon on koottu kaikkien postitoimipaikkojen viimeiset jättöajat kunnittain. Keskusvaalilautakunta kopioi ja jaa luettelon vaalitoimitsijoille.

Vaalitoimitsijoiden on aina käytettävä kaikissa lähetekuorten postituksessaan lähetekuorten kuittauslista -lomaketta (**liite 7**), johon vaalitoimitsija merkitsee kunkin päivänä postitettavien lähetekuorten määrän ja johon Postin edustaja merkitsee kuittauksen kuorten vastaanottamisesta. Samaa lomaketta käytetään koko ennakoäänestyksen ajan. Lähetekuoria ei siis saa laittaa suoraan kirjelaatikoihin.

4.8 Vaalimateriaalin säilyttäminen ja palauttaminen

4.8.1 Vaalimateriaalin säilyttäminen yön yli

Ennakoäänestykselle päivittäin varatun ajan päätyttyä vaalitoimitsijan on pantava ennakoäänestysasiakirjat ja vaalitoimituksessa tarvittavat välineet varmaan talteen (ks. 4.3).

4.8.2 Vaalimateriaalin palauttaminen

Sen jälkeen, kun ennakoäänestys on ennakoäänestyspaikassa kokonaan päättynyt, vaalitoimitsijat palauttavat keskusvaalilautakunnalle vaalileimasimet, käyttämättä jääneet äänestysliput, ehdokasluettelot/ehdokaslistojen yhdistelmät, (täytetyt) ennakoäänestäjistä pidetyt luettelot, lähetekuorten kuittauslista -lomakkeen sekä kaiken käyttämättömän vaalimateriaalin.

Vaalitoimitsijan vastuulla on, että lähetekuorten luovutuskuittauksia (ks. luku 4.7) säilytetään vähintään kolme kuukautta. Käytännössä keskusvaalilautakunta voi hoitaa luovutuskuittausten säilyttämisen vaalitoimitsijan puolesta.

5. MUITA OHJEITA

5.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

5.2 Digi- ja väestötietoviraston äänioikeusrekisteriä koskeva päivystys

Digi- ja väestötietovirasto päivystää vaaliviranomaisten äänioikeusrekisteriä koskevia kyselyjä varten ennakköäänestyksen aikana arkipäivisin kello 9–20 sekä viikonloppuna kello 9–18 puhelinnumerossa 0295 535 530.

Soittajan tulee kertoa päivystykseen sen henkilön **henkilötunnus**, jonka tietoja halutaan selvittää. Henkilötunnuksen perusteella Digi- ja väestötietovirastosta kerrotaan kysyjälle henkilön nimi, jolloin saadaan varmistetuksi, että käsillä on juuri keskusvaalilautakunnan tarkoittaman henkilön tiedot. Henkilötunnus on hyvä hakea esille asiapapereista jo **ennen soittoa** Digi- ja väestötietovirastoon.

Jos henkilötunnusta ei tiedetä, on kysyttävä henkilön nimellä. Tämä on huomattavasti hitaampaa, koska äänioikeusrekisterissä on lukuisia samannimisiä henkilöitä. Nimellä kysyttäessä on varauduttava kertomaan henkilöstä lisätietoja, esim. syntymäaika, kotikunta jne.

5.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille) sekä WhatsApp-viestipalvelu 050 438 8730. Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakköäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisimmät äänestysohjeet (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.). Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen ei tule soittaa numeroon muutoin kuin poikkeustapauksissa.

5.4 Yhteystietoja

Kuntien keskusvaalilautakuntien yhteystiedot löytyvät www.vaalit.fi-sivustolta kohdasta:

- vaalit.fi -> yhteystiedot -> kuntien keskusvaalilautakunnat.

Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa

Ensimmäisen vaalin vaalipäivä 28.1.2024
Mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä 11.2.2024

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaali- laki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
28.7.2023 aikaisintaan		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulu- jen aiheutuminen voi alkaa	²
28.7.2023 aikaisintaan		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika alkaa	³
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta il- moittaminen Digi- ja väestötie- tovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaik- koina olevista Suomen edustus- toista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä en- nakkooäänestyspaikoista päättä- minen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkooäänestyspaikkoina ole- vien muiden kuin ympärivuoro- kautista hoitoa antavien sosiaali- huollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimi- kuntien asettaminen	15 §

¹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Luantai 28.10.2023 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään ⁴		Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Oikeusministeriö	Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	32 §
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi vaalipiiri-	34 §

⁴ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 8.12.2023. Oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 (VN/17100/2023) ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 3.11.2023.

			lautakunnan kokoushuoneis- tossa sekä julkaistaan viralli- sessa lehdessä.	
Perjantai 8.12.2023 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom.
Maanantai 11.12.2023 viimeistään	48.	Puolue ja valitsijajyh- distys	Vaaliasiamiehen ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakun- nalle	131 § 4 mom.
Tiistai 12.12.2023 ennen kello 16	47.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava Helsingin vaalipiiri- lautakunnalle	132 §
Keskiviikko 13.12.2023 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin perustami- nen	18 § 1 mom.
Maanantai 18.12.2023	41.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin nähtä- vänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 §
Maanantai 18.12.2023	41.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ehdokashakemusten tarkastami- nen ja mahdolliset huomautuk- set vaaliasiamiehille ja ehdok- kaiden keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokasluetteloa varten	35–37 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ilmoitus valtioneuvostolle, jos määräajassa on asetettu vain yksi ehdokas	136 §
Välittömästi saatuaan 136 §:ssä tarkoitetun ilmoituk- sen		Valtioneuvosto	Valtioneuvosto toteaa ainoan ehdokkaaksi asetetun tulevan valituksi tasavallan presiden- tiksi, ilmoittaa valituksi tulleele kirjallisesti ja antaa asiasta kuu- lutuksen, joka julkaistaan Suo- men säädöskokoelmassa	136 §
Keskiviikko 20.12.2023 ennen kello 16	39.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdo- kashakemuksiin ja niihin liitet- tyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 20.12.2023 kello 16 jälkeen	39.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdo- kashakemusten uudelleen käsit- teleminen ja päätökset ehdo- kashakemusten johdosta	39 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Mahdollinen ehdokashakemus- ten ratkaisemisen jälkeen teh- tävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta presidentinvaalin ehdo- kasluetteloon	40 §

Torstai 21.12.2023 viimeistään	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Tiedonanto asetetuista ehdokkaista, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	135 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Presidentinvaalin ehdokasluettelon laatiminen	42 § 1 mom.
Torstai 21.12.2023 aikaisintaan presidentinvaalin ehdokasluettelon laatimisen jälkeen	38.	Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	⁵
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Torstai 4.1.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
Keskiviikko 10.1.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 12.1.2024 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle	24 § 1 mom.
Maanantai 15.1.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuksista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom. sekä 26 § 2 ja 3 mom.

⁵ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta; valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 kello 12	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiäänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 17.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom.
Lauantai 20.1.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 23.1.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
Keskiviikko 24.1.2024 kello 18 alkaen ⁶	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittamien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 27.1.2024 viimeistään	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalon tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	⁷

⁶ Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

⁷ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Sunnuntai 28.1.2024 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 §, 127 § 1 mom. ja 189 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten (ml. kirjeäänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.1.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Tiistai 30.1.2024 kello 10 aloitettavassa ko- kouksessa	2.	Vaalipiirilautakunta	Kunkin ehdokkaan ensimmäi- sessä vaalissa vaalipiirissä saa- man äänimäärän vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaa- lipiirilautakunnalle	137 §
Tiistai 30.1.2024 viipy- mättä saatuaan 137 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset	2.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ensimmäisessä vaalissa koko maassa kullekin ehdokkaalle an- nettujen äänten ja äänten koko- naismäärän vahvistaminen ja il- moittaminen oikeusministeriölle	138 § 1 mom.
Viipymättä		Valtioneuvosto	Jos ensimmäisessä vaalissa joku ehdokas on koko maassa saanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä, todetaan, että hän tullut valituksi tasavallan presiden- tiksi, mistä ilmoitetaan valituksi tulleele ja julkaistaan kuulutus Suomen säädöskokoelmassa	138 § 2 mom.
Viipymättä		Oikeusministeriö	Jollei kukaan ole tullut ensim- mäisessä vaalissa valituksi, an- netaan kuulutus ensimmäisen vaalin tuloksesta ja toisen vaalin toimittamisesta, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	139 §
Mahdollinen presidentinvaalin toinen vaali				
Viipymättä	12.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Laatii ehdokasluettelon toista vaalia varten (sekä päivittää val- takunnallisen ehdokasrekisterin tiedot)	42 § 2 mom
Tiistai 30.1.2024 ennen kello 16	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää koti- äänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan kes- kusvaalilautakunnalle (jollei ole ilmoittautunut jo ensimmäisen vaalin yhteydessä)	55 § 1 mom

Keskiviikko 31.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaäänestyksen aloittaminen	
Lauantai 3.2.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	
Tiistai 6.2.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaäänestyksen lopettaminen	
Keskiviikko 7.2.2024 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 9.2.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 9.2.2024	2.	Kunnan keskusvaalilautakunta	Toisen vaalin ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63.1 §
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Sunnuntai 11.2.2024	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 127 § 2 mom
Sunnuntai 11.2.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten laskeminen	86 § 1 mom
Sunnuntai 11.2.2024 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 § 1 mom
Maanantai 12.2.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom
Keskiviikko 14.2.2024 kello 18	3.	Vaalipiirilautakunta	Kummankin ehdokkaiden toisessa vaalissa vaalipiirissä saaman äänimäärän vahvistaminen; ehdokkaiden äänimäärien ja vaalissa annettujen äänten kokonaismäärän ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	141 §

Keskiviikko 14.2.2024	3.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Koko maassa kummallekin ehdokkaalle toisessa vaalissa annettujen äänten lopullisen määrän vahvistaminen ja ilmoittaminen valtioneuvostolle	142 § 1 mom
Torstai 15.2.2024	4.	Valtioneuvosto	Toteaa, kumpi ehdokkaista on tullut valituksi tasavallan presidentiksi ja ilmoittaa päätöksestä valituksi tulleelle sekä antaa kuulutuksen vaalin tuloksesta, joka julkaistaan Suomen sääädöskokoelmassa	142 § 2 mom
Sunnuntai 25.2.2024	14.	Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen päättyy	⁸
Sunnuntai 25.2.2024		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika päättyy	⁹
Perjantai 1.3.2024		Tasavallan presidentti	Tasavallan presidentti ryhtyy toimeensa ¹⁰	¹¹
Vaalien toimittamisen jälkeän		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä ja rekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Arkistotulosteen ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Kahden kuukauden kuluessa vaalin tuloksen vahvistamisesta (joko torstai 28.3.2024 tai maanantai 15.4.2024)		Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaali-asiamies tai tämän varamies	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹²

⁸ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 8 § 1 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

⁹ Puoluelaki 8 § 3 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

¹⁰ Mikäli presidentti tulee valituksi jo ensimmäisessä vaalissa, hän ryhtyy toimeensa torstaina 1.2.2024.

¹¹ Perustuslaki 55 § 1 momentti

¹² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 § sekä laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930) 3 ja 5 §.

Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa

Vaalipäivä 9.6.2024

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Lauantai 9.12.2023 aikaisintaan		Europarlamenttivaalien ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	²
Lauantai 9.12.2023		Puolue europarlamenttivaaleissa	Europarlamenttivaalien kampanja-aika alkaa	³
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkoäänestyspaikkoina olevien muiden kuin ympärivuorokautista hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §
Lauantai 9.3.2024 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneille	66 c § 4 mom.

¹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa	22 §
Torstai 21.3.2024 ennen klo 16 viimeistään	80.	Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle siitä, että haluaa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa tai aikaisemmin tehdyn ilmoituksen peruutus	18 § 5 mom.
Viipymättä 21.3.2024 jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselle niistä kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetuista kansalaisista, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa	162 §
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä	⁴	Kunnanhallitus/Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.

⁴ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 19.4.2024, mutta oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 VN/17100/2023 ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 22.3.2024.

Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom.
Perjantai 19.4.2024 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määrättyminen	18 § 2 ja 3 mom. sekä 19 § 2 mom.
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen europarlamenttivaalien osalta Helsingin vaalipiirilautakunnalle	31 § ja 32 §
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottomenettelystä ja kuulutus siitä	34 §
Maanantai 22.4.2024	48.	Puolue	Ilmoitus puolueen vaaliasiamiehestä ja hänen varamiehestään (nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot) Helsingin vaalipiirilautakunnalle	170 § 4 mom.
Keskiviikko 24.4.2024 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom. ja 19 § 2 mom.
Maanantai 29.4.2024	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietovirasto määrittämässä paikoissa	23 § 1 mom.
Torstai 30.4.2024 ennen klo 16 viimeistään	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle	171, 173 ja 175 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta tämän kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Helsingin vaalipiirilautakunnalle Suomessa vaalikelpoisen henkilön asettumisesta ehdokkaaksi Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa samoissa vaaleissa	176 §

Viiden työpäivän kuluessa pyynnöstä		Digi- ja väestötietovirasto	Muussa EU:n jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetetun Suomen kansalaisen vaalikelpoisuutta koskevien tietojen toimittaminen muun jäsenvaltion viranomaiselle	177a § ⁵
Maanantai 6.5.2024	34.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 §
Keskiviikko 8.5.2024 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Tarvittaessa oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 8.5.2024 kello 16 jälkeen	32.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 §
Perjantai 10.5.2024 ennen klo 12	31. ⁶	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän jakelu	44 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.

⁵ HE 162/2018 vp.

⁶ Torstai 9.5. Helatorstai

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	⁷
Torstai 16.5.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi 26 § 5 mom. perusteella.	21 § 4 mom. 21 § 4 mom. ja 26 § 5 mom.
Keskiviikko 22.5.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestys voidaan aloittaa suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 24.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle.	24 § 1 mom.
Maanantai 27.5.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom. ja 5 mom.
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	26 § 2 mom., 25 § 2 mom. ja 26 § 3 mom.
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista tai siitä päivästä, jolloin päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on	27 § 1 mom.

⁷ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

			26 §:n nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi.	
Tiistai 28.5.2024 klo 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 § 1 mom.
Keskiviikko 29.5.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaänestyksen alkaminen	47 § 1 mom.
Lauantai 1.6.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 4.6.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaänestyksen lopettaminen	47 § 1 mom.
Keskiviikko 5.6.2024 klo 18 alkaen ⁸	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 7.6.2024 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 7.6.2024 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä.	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 8.6.2024	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	⁹
Sunnuntai 9.6.2024 klo 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ¹⁰

⁸ Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

⁹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

¹⁰ Lisäksi maakuntauudistuksen voimaanpanolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)

Sunnuntai 9.6.2024 aikaisintaan klo 15 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennako�nten (ja kirje�nten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 9.6.2024 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava �ntenlaskenta	78 §
Maanantai 10.6.2024 viimeist�n klo 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen �nten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Keskiviikko 12.6.2024 klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien tuloksen vahvistaminen ja �nim�erien sekä �nten ilmoittaminen viipymättä Helsingin vaalipiirilautakunnalle	178 §
Keskiviikko 12.6.2024 viipymättä em. ilmoituksen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien kokoomaan tuloksen vahvistaminen, tuloksen ilmoittamisen oikeusministeriölle, tuloksen kuuluttaminen ja valtakirjan toimittaminen valituille	179, 181 ja 182 §
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus Helsingin hallinto-oikeudelle Helsingin vaalipiirilautakunnan p�tt�ksest�, jolla europarlamenttivaalien tulos on vahvistettu	100–102 §
Sunnuntai 23.6.2024	14.	Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen p�tt�y	¹¹
Sunnuntai 23.6.2024		Puolue	Vaalien kampanja-aika p�tt�y	¹²
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen �nioikeusrekisterist�	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	�nioikeusrekisteriss� olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta (maanantaina 12.8.2024 viimeist�n)		Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja varajäseneksi vaalien tulosta vahvistettaessa m�ar�tt�	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtionalouden tarkastusvirastolle	¹³
Viimeist�n 31.12.2024 ja vaalikauden kaikkina vuosina tarvittaessa		Euroopan parlamentin jäsen ja varajäsen (tarvittaessa)	Jälki-ilmoituksen toimittaminen vaalirahoituksesta Valtionalouden tarkastusvirastolle	¹⁴

¹¹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

¹² Puoluelaki 8 § 3 mom.

¹³ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

¹⁴ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 a §.

LIITE 2: Lähetekirjelomake (kuittausmerkintä)

*** 18.1.2024 091E28 Helsinki ***

LÄHETEKIRJE FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare
VIRTANEN
VILLE TAPANI

Vastaanottaja Mottagare

091 90B
HELSINGIN KAUPUNGIN
KESKUSVAALILAUTAKUNTA
KAISANIEMENKATU 3 B 16, 3. KERROS
00100 HELSINKI

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelseid
010180-123X

Nykyinen osoite Nuvarande adress

Vaalilomake nro 5, Valblankett nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort
/ 202

Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

Tuula Roos

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäneen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Jag här själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Ville Virtanen

Lähetekirjelomake (ilman kuittausmerkintää)

LÄHETEKIRJE FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare

*Leskinen
Helmi Maryatta*

Vastaanottaja Mottagare

*Kiteen kaupungin
Keskusvaalilautakunta
Kiteentie 25
82500 Kitee*

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelseid

170260-011R

Nykyinen osoite Nuvarande adress

*Hovintie 25
82500 Kitee*

Vaalilomake nro 5, Valblanckett nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

18 / 1 2024

Kiteen kunnanvirasto

Raili Ketonen

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstedeln och innesluit den avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Helmi Leskinen

LIITE 3: Ilmoituskortti

Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI puh. 0295 536 220
FINLAND

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36
00160 HELSINKI
FINLAND

Kunta, äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

Helsinki
5A Punavuori A
Punavuoren asukastalo Betania
Perämiehenkatu 13

Vaalipäivän äänestysaika

Ensimmäinen vaali	Toinen vaali
28.1.2024 klo 9.00 - 20.00	11.2.2024 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 8.12.2023

Ilmoitus äänioikeudesta presidentinvaalissa

Tasavallan presidentti valitaan välittömällä, tarvittaessa kaksivaiheisella vaalilla. Sinulla on äänioikeus vuonna 2024 toimitettavassa presidentinvaalissa. Jos kukaan ehdokkaista ei saa sunnuntaina 28.1.2024 toimitettavassa vaalissa yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024 uusi vaali (toinen vaali) kahden ensimmäisessä vaalissa eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Vaalin mahdollisesta kaksivaiheisuudesta johtuen olet saanut kaksi samanaista äänioikeusilmoitusta, yhden kumpaakin vaalia varten.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

1. vaali: Suomessa 17. - 23.1.2024 ja ulkomailla 17. - 20.1.2024
2. vaali: Suomessa 31.1. - 6.2.2024 ja ulkomailla 31.1. - 3.2.2024

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoinen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Missä ja miten voit äänestää?

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- ja kotiaänestyksessä tai kirjeitse ulkomailla. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät tästä äänioikeusilmoituksesta. Omassa vaalipiirissä sijaitsevat yleiset ennakköäänestyspaikat löydät tämän ilmoituksen liitteestä ja kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat osoitteesta www.vaalit.fi tai maksuttomasta vaalipalvelunumerosta 0800 9 4770.

Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiaänestys

Voit äänestää ennakköäänestyspaikassa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Jos kykyäsi liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyin edellytyksin äänestää ennakköäänestyspaikassa kotona. Kotiaänestykseen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiaänestykseen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 16.1.2024 (mahdollisessa toisessa vaalissa viimeistään tiistaina 30.1.2024) ennen kello 16 oman kotikunnan keskusvaalilautakunnalle** (yhteystiedot kääntöpuolella) puhelimitse tai kirjallisesti. Mahdollisen toisen vaalin kotiaänestyksen sinun ei tarvitse enää erikseen ilmoittautua, jos olit ilmoittautunut ensimmäisen vaalin kotiaänestykseen. Tarkemmat ohjeet kotiaänestyksestä: www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitokselta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset kaksi passikuvaa.

Ketä ehdokasta voit äänestää?

Voit äänestää asuinpaikastasi riippumatta ketä tahansa presidentinvaalin ehdokasluetteloon otettua ehdokasta. Ehdokasluettelo on nähtävillä äänestyspaikoilla sekä osoitteessa www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys

Voit äänestää kirjeitse ulkomailla, jos asut tai olet keuleet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa etkä voi tai halua äänestää ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat haluamaasi **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vahvistamalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys. Saat kirjeäänestysasiakirjat automaattisesti samassa lähetyksessä myös mahdollista toista vaalia varten.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi
keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot kääntöpuolella

Digi- ja väestötietovirasto tai
Ahvenanmaan valtionvirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun yläosassa

Näin äänestät äänestyspaikassa:

1 	2 	3 	4
Vaalilain mukaan äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Numeromallit ovat alla. Älä tee lippuun muita merkintöjä.	Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.	Vie taitettu lippu vaalivirkkailijalle leimattavaksi.	Pudota leimattu lippu vaaliurnaan tai, jos äänestät ennakkoon, sulje lippu ruskeaan vaalikuoreen ja allekirjoita vaalivirkkailijan ohjeiden mukaan lähetekirje.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos kykysi tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää avustajana valitsemaasi henkilöä tai vaalivirkkailijaa.

Ennakoäänestyksen lähetekirje

01 Helsingin vaalipiiri

Täytetään ennakoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakoäänestäjä

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36
00160 HELSINKI
FINLAND

Vaaliviranomainen

091 5A puh. (09) 3101 3344
Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta
Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros
00100 HELSINKI
FINLAND

Ennakoäänestyksen vaalivirkkailija täyttää

Todistan, että ennakoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

18/11/2024

Ennakoäänestyspaikan nimi tai
laitosäänestyksessä kunnan nimi

Helsinki, Kannelmäen kirjasto

Vaalivirkkailijan allekirjoitus

Olli Suominen

Ennakoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

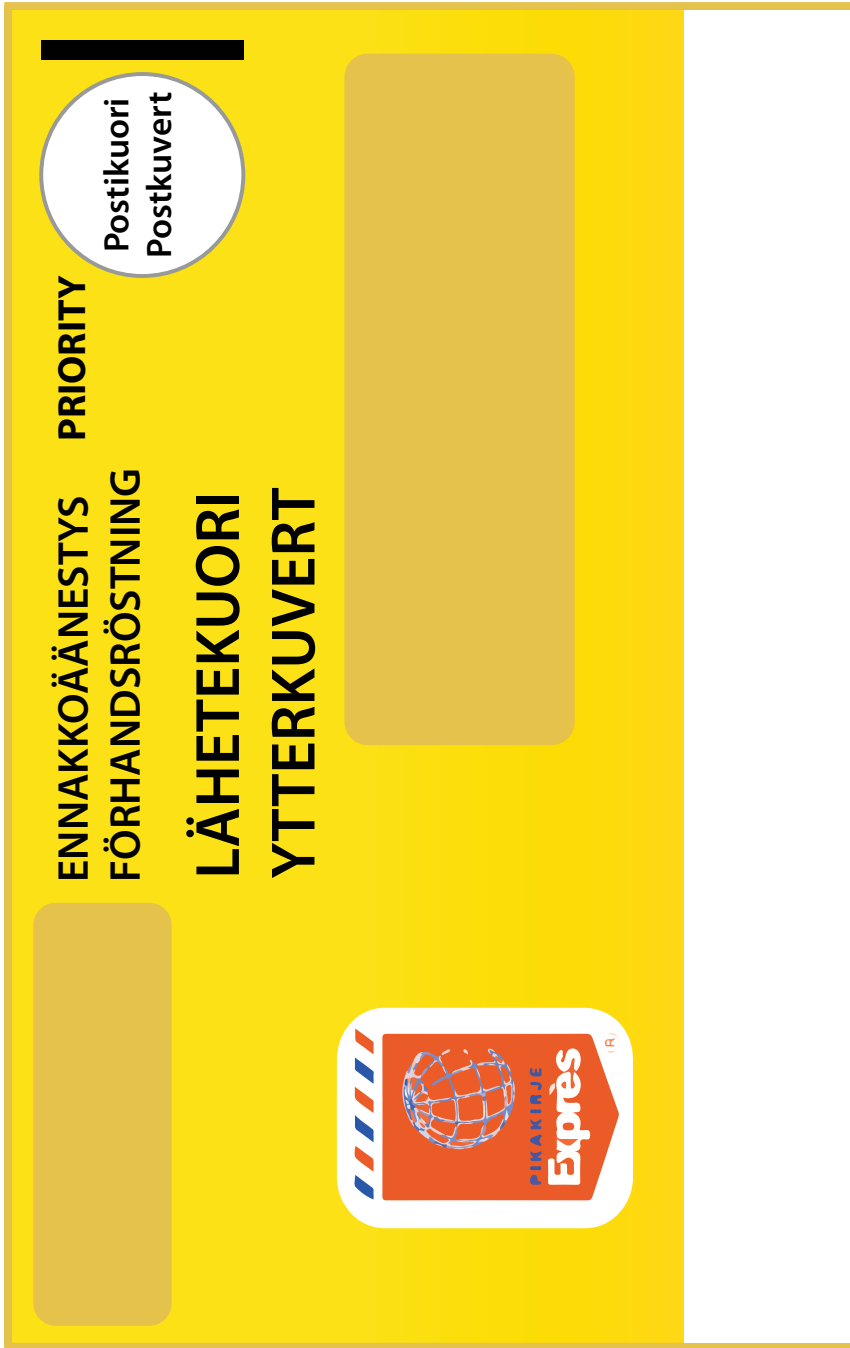
120345-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

**VAALIKUORI
VALKUVERT**

LIITE 6: Äänestäjistä pidettävä luettelo

Luettelo ennakolta äänestäneistä
Förteckning över dem som röstat på förhand

Sivu nro
 Sida nr

Ennakoäänestyspaikka / Förhandsröstningsställe Asikkalan kunnanvirasto
 Äänestäneiden lukumäärä / Antalet röstande 5
 joista miehiä / varav män 2

Nimi - Namn	Miehiä / Män	Kunta, joka äänestäjän ilmoituksen mukaan on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen / Kommun som enligt den röstandes uppgift antecknats för honom i rösträttsregistret	Äänestyspäivä / Röstningsdag
Kelku, Alma		Pukkila	18.1.-24
Järvinen, Veikko	X	Myrskylä	18.1.-24
Sirainen, Iris		Pukkila	19.1.-24
Hekenius, Aimo	X	Askola	19.1.-24
Remander, Liisa		Helsinki	19.1.-24

VAALITOIMITSIJA TAI VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALFÖRRÄTTAREN ELLER VALBESTYRELSEN

Huomautuksia Anmärkningar	Kaikki muut äänestykset merkitty äänioikeusrekisteriin.
Äänestäjien itse valitsemat avustajat Biträden som utsetts av de röstande	

VAALITOIMIKUNTA TÄYTTÄÄ – IFYLLS AV VALBESTYRELSEN

Ennakköäänestyspäivät ja kellonajat Dagar och klockslag för förhandsröstningen	
Vaalitoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Valbestyrelsens ordförande, viceordförande och medlem	
Varajäsenet Suppleanter	
Allekirjoitukset Underskrift	☐ Luettu ja tarkastettu Uppläst och justerat Vaalitoimikunnan puheenjohtaja Valbestyrelsens ordförande
Vaalitoimikunnan jäsen Valbestyrelsemedlem	

LIITE 7: Lähetekuorten kuittauslista

LÄHETEKUORTEN KUITTAUSLISTA

Kuittauslista postin kuljetettavaksi jätetyistä
ennakkoäänestyksen lähetekuorista

Lähettäjä

Rantasalmen (kunnan/kaupungin)

Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija

Vaalitoimikunta

Keskusvaalilautakunta

Ulkoasiainministeriö

Lähetysten vastaanotto- ja toimipaikan

nimi: 58900 | Rantasalmi
Postinumero Postitoimipaikka

Postituspäivämäärä

Lähetekuorien lukumäärä

Postin kuittaus päiväys

<u>17.1.24</u>	<u>15</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 17.1.2024</u>
<u>18.1.24</u>	<u>12</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 18.1.2024</u>
<u>19.1.24</u>	<u>10</u> kpl	<u>Armi Raunetsalo 19.1.2024</u>
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	
<u>/ /</u>	kpl	

Lähettäjä merkitsee päivittäin tähän listaan lähetekuorten kappalemäärän. Posti antaa lähetysten vastaanotosta kuittauksen (nimi ja päiväys tai päivämääräleima).
Kuorissa on "postikuori"-maksumerkintä, jolloin kirjelmähetysten lähetyslistaa postittaessa ei käytetä.

Vänd

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

Invalidiliiton
Esteettömyyskeskus

Äänestyspaikkojen esteettömyyden tarkistuslista

01/2021

1. Saapuminen äänestyspaikalle

- Sijaitseeko äänestyspaikka hyvien kulkuyhteyksien päässä ja onko julkisen liikenteen pysäkki lähellä äänestyspaikkaa?
- Pääseekö saattoliikenne, mm. invataksit, sisäänkäynnin lähelle?
- Onko äänestyspaikan lähellä esteettömiä pysäköintipaikkoja (leveys 3600 mm ja pituus 5000 mm)?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille opastettu?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille helposti havaittava, tasainen, kovapintainen ja luistamaton?
- Ovatko kulkureitin kaltevuudet korkeintaan 5 % (1:20)?

2. Sisäänkäynti

- Onko esteettömät reitit äänestyspaikalla opastettu selkeästi?
- Onko sisäänkäynnin portaan rinnalla luiska, jonka kaltevuus enintään 8 % ja leveys vähintään 900 mm.
- Onko portaissa ja luiskissa molemmin puolin käsijohteet?
- Onko ulko-oven edessä tasanne vähintään 1500 mm x 1500 mm?
- Onko ulko-oven avautumispuolella vähintään 400 mm vapaa tila, jonka pyörätuolinkäyttäjä tarvitsee ovea avatessaan?
- Onko ulko-oven leveys vähintään 850 mm ja kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Onko ovi automaattisesti aukeava tai muuten kevyttoiminen (avaamiseen tarvittava voima enintään 10 N eli 1 kg)?
- Onko sisäänkäynnin kurumatossa tai -ritilässä enintään 10 mm x 30 mm rakoja ja onko maton tai ritilän aiheuttama tasoero korkeintaan 20 mm?
- Onko tuulikaapin syvyys ja leveys vähintään 1500 mm, jos molemmat ovet avautuvat tuulikaapista pois päin?
- Onko tuulikaapin leveys vähintään 1500 mm ja syvyys vähintään 2300 mm, jos toinen ovista aukeaa tuulikaapin sisään?

3. Äänestyspaikka

- Onko äänestyspaikalla vähintään yksi äänestyskoppi, jossa voi istuen täyttää äänestyslipun pöydän ääressä? Onko äänestyskopin pöydän (korkeus 750–800 mm) alla polvitila, jonka vähimmäismitat ovat leveys 800 mm, syvyys 600 mm ja korkeus 670 mm? Tai onko äänestyspaikalla korkeussäädettäviä pöytiä?
- Onko äänestyskokeissa häikäisemätön ja riittävä (500–750 luxia kirjoitustasolla) valaistus.
- Onko äänestyspaikalla istuimia, joissa äänestäjät voivat tarvittaessa levätä?
- Onko ennakoäänestyspaikalla ja varsinaisella vaalipaikalla vaaliavustajaksi nimetty henkilö?
- Jos vaalivirkailijoissa on apuvälineen käyttäjiä, tarvitaan äänestyspaikalla esteetön wc-tila.

PRESIDENTINVAALI, 1. VAALI

28.1.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 17.–23.1.2024

Ulkomailla 17.–20.1.2024

PRESIDENTINVAALI, 2. VAALI

11.2.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 31.1.–6.2.2024

Ulkomailla 31.1.–3.2.2024

EUROPARLAMENTTIVAALIT

9.6.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 29.5.–4.6.2024

Ulkomailla 29.5.–1.6.2024

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET